

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎี ความหมายของความคาดหวัง
2. หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540
3. หลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
4. การจัดการศึกษาในระดับอนุบาล
 - 4.1 แนวทางการจัดประสบการณ์
 - 4.2 บุคลากร
 - 4.3 สื่อการเรียนการสอน
 - 4.4 สภาพแวดล้อม อาคารสถานที่
 - 4.5 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน
 - 4.6 การให้บริการและการอำนวยความสะดวกอื่น
5. การจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน
6. คุณภาพของโรงเรียนเอกชนที่พึงประสงค์
7. มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพ ระดับก่อนประถมศึกษา
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิด ทฤษฎี ความหมายของความคาดหวัง

ทฤษฎีความคาดหวังของ Vroom (อริยชัย เปียทอง.2542 : 8 ; อ้างอิงมาจาก วีระศักดิ์ ไกรสิทธิ์. 2538 : 20-21) เป็นทฤษฎีที่พยายามคาดการณ์หรืออธิบายถึงระดับกำลังกายกำลังใจที่บุคคลอุทิศให้กับงาน ทฤษฎีนี้เชื่อว่าแรงจูงใจในการทำงานของบุคคลถูกกำหนดโดยความเชื่อของบุคคลในส่วนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความพยายามและผลงาน และการเห็นความสำคัญของผลลัพธ์ต่างๆ ที่ได้จากความพยายามในระดับต่างๆ กัน

Vroom ทำการศึกษาเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจเลือกปฏิบัติอย่างไร เมื่อเกิดความ ต้องการพร้อมๆ กันหลายสิ่งนั้น จะพิจารณา 3 ประการคือ

1. **expectency** หมายถึง ความคาดหวังหรือความมั่นใจของบุคคลว่า การ ออกแรงหรือความพยายามอย่างมากๆ จะทำให้ระดับการทำงานสูงขึ้น
2. **instrumentality** เป็นค่าความเป็นไปได้ที่บุคคลเห็นว่าระดับผลการ ปฏิบัติงานจะนำไปสู่ผลตอบแทนอื่นๆ
3. **valence** เป็นคุณค่าหรือความหมายของรางวัลหรือผลตอบแทนที่มีต่อบุคคล

สุณีย์ ธีรดากร (2525 : 92) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคาดหวัง คือ การทำนาย เหตุการณ์ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง การคาดหวังจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่เรามี ประสบการณ์เดิมมาก่อน การที่คนเราจะคาดหวังสิ่งใดก็ตามขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในอดีต

สุรางค์ จันทน์เอม (2524 : 128) ได้ให้ความหมายไว้ว่า อันดับของจุดหมายที่บุคคล ตั้งไว้ เป็นความคาดหวังที่น่าจะเป็นไปได้ ชีวิตของคนเราทุกคนย่อมขึ้นอยู่กับความคาดหวัง ด้วยกันทั้งสิ้น พฤติกรรมทุกอย่างที่บุคคลแสดงออกในปัจจุบันเราย่อมคาดหวังผลในอนาคต ฉะนั้นความคาดหวังจึงเป็นผลมาจากประสบการณ์ในอดีตของบุคคล

โดยสรุป ความคาดหวัง คือ ความคิดเห็นและความต้องการของบุคคลที่มุ่งหวังหรือ คาดคะเนต่อบุคคลอื่นที่คาดว่าจะกระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตนเองปรารถนาให้เป็นไปในอนาคต

หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๔๐

หลักสูตรก่อนประถมศึกษา เป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับ ก่อนประถมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ถือเป็นกรอบในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน มีสาระสำคัญพอสังเขป ดังนี้

หลักการ

1. เป็นการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมเด็กทุกประเภท ที่มีอายุระหว่าง 3 – 6 ปี
2. เป็นการพัฒนาเด็กโดยยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา
3. เป็นการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และ สติปัญญา ผ่านกิจกรรมการเล่นที่เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และความแตกต่างระหว่างบุคคล

4. เป็นการจัดประสบการณ์ที่ให้ได้ศึกษาดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข
5. เป็นการพัฒนาเด็กโดยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
6. เป็นการพัฒนาเด็กโดยให้ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วม
(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2540 ค : 31)

จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

หลักสูตรก่อนประถมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กอายุ 3-6 ปีมีคุณลักษณะพึงประสงค์ และคุณลักษณะตามวัยดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2540 ก : 13-15)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. มีสุขภาพดี เจริญเติบโตตามวัยและมีพฤติกรรมอนามัยที่เหมาะสม
2. ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. ระวัง ไม่เจ็บไข้ มีความสุข และมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
4. มีคุณธรรมและจริยธรรม มีวินัยในตนเอง และมีความรับผิดชอบ
5. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับสภาพและวัย
6. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบบอบ
ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมในท้องถิ่น และความเป็นไทย
8. ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
9. มีความสามารถในการคิด การแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัยและมีเจตคติต่อการ
เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ
10. มีจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

คุณลักษณะตามวัย

เด็กอายุ 3 – 4 ปี

พัฒนาการทางด้านร่างกาย :

1. เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้

2. วิ่งแล้วหยุดได้โดยไม่ล้ม
3. ใช้กรรไกรมือเดียวได้
4. วาดและระบายสีได้

พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจและสังคม :

1. พอใจคนที่ตามใจ
2. ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้ทำตาม
3. ช่วยตนเองได้
4. ชอบเล่นบทบาทชุนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น)

พัฒนาการด้านสติปัญญา :

1. สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ
2. อยากรู้อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว
3. ชอบถาม “ทำไม” ตลอดเวลา
4. ร้องเพลงง่าย ๆ แสดงท่าทางเลียนแบบได้
5. พูดประโยคยาวขึ้น

Rajabhat Mahasarakham University

เด็กอายุ 4 - 5 ปี

พัฒนาการด้านร่างกาย :

1. เดิน วิ่ง กระโดด ได้ดีเพราะกล้ามเนื้อเริ่มประสานสัมพันธ์กัน
2. กระฉับกระเฉงไม่ชอบอยู่เฉย
3. ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้

พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจและสังคม :

1. มีความมั่นใจในตนเองสูงมาก
2. ชอบท้าทายผู้ใหญ่
3. ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ
4. สนใจผู้อื่น
5. ชอบเล่นบทบาทสมมุติ
6. ชอบเล่นเป็นกลุ่ม

พัฒนาการด้านสติปัญญา :

1. เปรียบเทียบได้
2. เรียงลำดับเหตุการณ์ได้
3. เริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม
4. ชอบถาม “ทำไม” เนื่องจากเริ่มเรียนรู้ได้แล้ว
5. เข้าใจความเป็นเหตุเป็นผลได้
6. พุดเป็นประโยคได้

เด็กอายุ 5 - 6 ปี**พัฒนาการด้านร่างกาย :**

1. เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว
2. กระโดดกระเด้งไม่อยู่เฉย
3. ใช้กล้ามเนื้อเล็กได้ดี เช่น ตีกระทบค้อน ผูกเชือกกรองเท้าได้
4. ยึดตัว คล่องแคล่ว

พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจและสังคม :

1. ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง
2. ชอบเล่นกับเด็กอื่น
3. ช่วยตัวเองได้
4. ชอบสร้างความพอใจให้ผู้อื่น
5. ชอบแสดงออกและทำสิ่งที่ถูกต้องเพื่อให้ผู้อื่นชมเชย

พัฒนาการด้านสติปัญญา :

1. พุดประโยคได้ยาวขึ้น
2. รู้คำศัพท์มากขึ้น
3. ร้องเพลง ท่องคำคล้องจองได้
4. บอกชื่อ นามสกุล ของตนเองได้
5. นับ 1- 20 ได้
6. บอกความแตกต่างของกลิ่น สี เสียง รส รูปร่าง จำแนก และจัดหมวดหมู่

สิ่งของได้

และในการสอนก็ควรจัดในรูปของการเตรียมความพร้อม หรือการจัดกิจกรรม เพื่อให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดจากการเล่น การกระทำ และการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองในการจัดกิจกรรมไม่ควรเน้นการอ่านออกเขียนได้เป็นสำคัญ แต่ควรให้เด็กได้รับการฝึกการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาตนเอง ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อมๆ กัน

เบญจา แสงมะลิ (2540 : 5) ได้ให้แนวคิดถึงการจัดการศึกษาระดับอนุบาลเกี่ยวกับบทบาทครูกับการศึกษาอนุบาลว่า “ธรรมชาติของเด็กไม่เปลี่ยนแปลง แต่สังคมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลง ครูต้องเข้าใจพร้อมให้ความรักความอบอุ่นและช่วยเหลือเด็ก คิดเป็น มีเหตุผล และเป็นคนที่มีคุณภาพของสังคม”

เพื่อให้การจัดประสบการณ์และกิจกรรมบรรลุผลตามหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๔๐ จึงกำหนดแนวการจัดประสบการณ์ดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2540 ค : 34-35)

1. ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
2. จัดให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
3. ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและเปิดโอกาสให้เด็กริเริ่มกิจกรรมของตนเอง โดยครูเป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
4. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และมีบรรยากาศที่อบอุ่น เพื่อให้เด็กมีความสุข
5. จัดกิจกรรมในรูปแบบบูรณาการ โดยคำนึงถึงพัฒนาการทุกด้าน
6. จัดประสบการณ์ตรง ให้เด็กเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 มีโอกาสสังเกต สำรวจ เล่น ค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง
7. จัดให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของ กับเด็ก และกับผู้ใหญ่
8. จัดให้มีความสมดุล มีทั้งกิจกรรมที่เด็กริเริ่มและครูริเริ่ม กิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน กิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหวและสงบ
9. จัดให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่
10. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับกระบวนการมากกว่าผลผลิต
11. จัดให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่น และเอื้อต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

12. จัดกิจกรรมให้เด็กมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อส่วนรวม รัก
ธรรมชาติและท้องถิ่น

13. จัดให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผน ลงมือปฏิบัติ และบอกผลการปฏิบัติ
กิจกรรมของตนเองและผู้อื่นได้

14. จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่ง
ของการจัดประสบการณ์

15. เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัย 3 – 6 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปกิจกรรม
ผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาทั้งร่างกาย อารมณ์
จิตใจ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมหลักที่ควรจัดเป็นประจำทุกวัน ดังนี้ (กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ . 2540 ข : 32 – 33)

1. **กิจกรรมเสรี** กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามมุมเล่น มุมประสบการณ์
และศูนย์การเรียนรู้ที่จัดไว้ภายในห้องเรียน เด็กมีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรี

2. **กิจกรรมสร้างสรรค์** เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาเด็กให้แสดงออกทางอารมณ์
ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยใช้ศิลปะหรือวิธีการต่างๆ เป็นเครื่องมือ ให้เด็กได้มี
โอกาสเลือกทำตามความสนใจ โดยครูจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมก่อนเด็กเล่น

3. **เกมการศึกษา** เกมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา การคิดของเด็ก ช่วยพัฒนา
กล้ามเนื้อเล็ก ประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา มีกฎเกณฑ์กติกาต่างๆ เด็กสามารถเล่น
คนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้

4. **กิจกรรมเสริมประสบการณ์** เป็นกิจกรรมที่อยู่ในวงกลม หรือกิจกรรมที่เป็นกลุ่ม
ย่อยกลุ่มใหญ่ ซึ่งจัดให้เด็กได้มีโอกาสฟัง พูด สังเกต คิด และปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความคิด
รวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

5. **กิจกรรมกลางแจ้ง** เป็นกิจกรรมการเล่นเครื่องเล่นสนาม เล่นของเล่นประเภทลาก
เชือก เล่นทราย เล่นน้ำ เล่นเกมต่างๆ การละเล่นพื้นเมือง กิจกรรมนี้จะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อ
ใหญ่และการทำงานประสานสัมพันธ์กันของอวัยวะต่างๆ การเล่นกลางแจ้งเป็นการตอบสนอง
ความต้องการตามธรรมชาติของเด็กช่วยให้เด็กมีร่างกายแข็งแรง อารมณ์จิตใจเบิกบาน สดชื่น
แจ่มใส มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเด็กและผู้ใหญ่ ทำให้รู้บทบาทของการเล่นและการอยู่ร่วมกัน

6. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยส่งเสริมหรือกระตุ้นให้เด็กปฏิบัติตามข้อตกลงหรือ คำสั่งส่งเสริมด้านจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะอาจนำ คำคล้องจอง การร้องเพลง การเคลื่อนไหว การเต้น การเล่นเครื่องดนตรีง่ายๆ มาประกอบใน การทำกิจกรรม

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอนุบาลควรยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง จัดให้สอดคล้อง เหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดบรรยากาศที่อบอุ่นเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายเป็นประสบการณ์ตรงให้เด็กได้มี โอกาสปฏิบัติ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วน ร่วมในการพัฒนาเด็ก

บุคลากร

ครูอนุบาลเป็นครูคนแรกในสถานศึกษาที่เด็กจะได้พบ ความประทับใจครั้งแรกเป็น เรื่องสำคัญ ครูอนุบาลต้องสร้างความประทับใจให้เด็กเห็นว่าประสบการณ์จากโรงเรียนเป็น เรื่องสนุกสนาน (สายชน หมวกเหล็ก, 2542 : 27) ครูอนุบาลต้องทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง เป็นครู เป็นตัวแทนพ่อแม่ตลอดจนเป็นเพื่อนเล่นของเด็กไปในขณะเดียวกันอีกทั้งให้ให้คำแนะนำดูแล เลี้ยงดูตลอดจนจัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เด็กเจริญเติบโต สามารถช่วยเหลือตนเองและปรับตัวเข้ากับสังคมได้ เพื่อเตรียมความพร้อมแก่เด็กในการเรียนขั้นต่อไป และเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไป ดังพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2544 : 2)

“...ครู นอกจากจะมีหน้าที่ให้วิชาความรู้ ให้สติปัญญาแก่ศิษย์ ยังต้องอบรมสั่งสอน ศิษย์ในด้านศีลธรรมจรรยา บ่มนิสัยขัดเกลาจิตใจให้ศิษย์เป็นคนดีมีคุณธรรมควบคู่กัน ไปด้วย ความรู้นั้นจะช่วยให้ศิษย์มีงานมีกรทำเป็นหลักฐานทำประโยชน์ แก่สังคมและชาติบ้านเมือง ได้เมื่อถึงวัยอันควร ส่วนคุณธรรมช่วยส่งเสริมให้ศิษย์เป็นคน โดยสมบูรณ์และดำรงตนอยู่ ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ครูจึงมีความสำคัญ เป็นผู้ที่มีพระคุณอันยิ่งใหญ่ที่บรรดาศิษย์ทั้งหลาย พึงจดจำรำลึกไว้อยู่เสมอ...”

ปี พ.ศ. 2539 คุรุสภา ได้กำหนดจรรยาบรรณครู ไว้เป็นแนวทางการปฏิบัติและพัฒนาตนเองในการประกอบวิชาชีพครู (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2544 : 10-11) ไว้ 9 ประการ ดังนี้

1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า
2. ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงาม ให้แก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
3. ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ
4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์
5. ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติและไม่ใช้ศิษย์กระทำการใด ๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ
6. ครูช่วยพัฒนาตนเองในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ
7. ครูช่วยรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู
8. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์
9. ครูพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

รองศาสตราจารย์ลัดดา นีละมณี (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2541 : 387-400) กล่าวถึงคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. รักเด็ก ต้องมีนิสัยรักเด็กอย่างแท้จริง จึงจะอยู่กับเด็กได้
2. ให้ความอบอุ่นแก่เด็ก เด็กวัยนี้ยังต้องการความเอาใจใส่และดูแลอย่างใกล้ชิด ให้ความอบอุ่นแก่เด็กเสมือนเป็นบุคลากรในครอบครัวของเด็กเอง
3. เมตตากรุณา จะต้องเป็นผู้ที่มีจิตใจรักและเอ็นดูเด็ก ปราบปรามจะให้เด็กได้รับความสุขและช่วยเหลือเมื่อเด็กได้รับความทุกข์
4. อารมณ์ดี ผู้อยู่กับเด็กวัยนี้ต้องเป็นผู้สามารถควบคุมอารมณ์ได้ ไม่โกรธง่าย โมโหร้ายจนเกินไป แต่มีอารมณ์สนุกพร้อมกับเด็ก
5. ใจเย็น เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับเด็กจะมีอยู่เสมอ อาจได้รับการต่อว่า หรือกล่าวร้ายต่าง ๆ จึงต้องฝึกจิตใจให้เป็นคนใจเย็น รู้จักรับฟังพิจารณาเรื่องราวและชี้แจงอย่างมีเหตุผล

6. อุดหนุน ต้องทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็ก จึงต้องฝึกตนเองให้มีความอดทน เนื่องด้วยเด็กเล็กยังไม่เข้าใจและทำอะไรได้เท่าผู้ใหญ่ จึงต้องใช้เวลาและความอดทนอย่างมาก
 7. ขยัน บุคลากรผู้อยู่กับเด็กวัยนี้ต้องเป็นผู้เอาใจใส่ต่อหน้าที่ ไม่เบื่อง่ายใน การงานปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ รับผิดชอบงานในหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี
 8. ยุติธรรม การร่วมงานกับเด็กย่อมพบปัญหาอยู่เสมอจึงควรพิจารณาอย่างรอบคอบ คัดสินตามเหตุผลโดยวางตนเป็นกลางจริง ๆ
 9. ซื่อสัตย์ ต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต และซื่อตรงซึ่งจะเป็นแบบอย่างที่ดีให้ เด็กปฏิบัติตาม
 10. ยิ้มแย้มแจ่มใส จะต้องเป็นผู้ที่ยิ้มแย้มง่าย มองดูร่าเริงแจ่มใสที่น่าพูดน่าจะหา สมาคมด้วย ทำให้ผู้ถูกดูแลรู้สึกอบอุ่น
 11. ตัดสินใจดี รู้ปัญหาที่แท้จริงแก้ปัญหาอย่างมีขั้นตอน
 12. แคล่วคล่องว่องไว การอยู่กับเด็กซึ่งซุกซนและเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ฉะนั้น จึงควรเป็นผู้ที่แคล่วคล่องว่องไว กระฉับกระเฉงสามารถติดตามได้ทัน แต่ไม่ใช่หลุกหลิก ลูกลี้ลุดลน
- มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**
13. หน้าตา ทรวดทรง ท่าทางดี ควรฝึกการนั่ง ยืน เดิน ให้ถูกท่าหน้าดู ระวังให้ ทรวดทรงตัวตรงอยู่เสมอ เพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่เด็ก หน้าตาควรตกแต่งพองามมองดูสดชื่น ไม่ควรตกแต่งหน้าตามากเกินไป ทรงผมที่เหมาะสมกับวัยและใบหน้า ชวนให้มีเสน่ห์หน้าดู
 14. สุขภาพดี จำเป็นต้องรักษาสุขภาพให้แข็งแรงระวังเรื่องสุขภาพให้มาก เนื่องจาก ต้องใช้เสียงพูด ต้องเคลื่อนไหวอยู่เสมอ และต้องร่วมเล่นกับเด็กด้วย
 15. แต่งกายดี ควรเป็นผู้ที่แต่งกายให้น่าดู สะอาดและเรียบร้อยเหมาะสมกับวัยและ หน้าที่เลือกแบบที่สวยงามเหมาะสมกับการปฏิบัติงานได้สะดวก ไม่ควรแต่งกายนำสมัยหรือ ล้าสมัยเกินไป
 16. วาจาสุภาพไพเราะ ต้องระมัดระวังการใช้ความหมายของคำพูดที่เด็กสามารถ เข้าใจได้ พูดภาษาออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน สุภาพและไพเราะ
 17. กิริยามารยาทดี ควรมีกิริยามารยาทงาม รู้จักกาลเทศะ รู้จักมารยาทต่าง ๆ ที่จะใช้ ในสังคมเพื่อเป็นตัวอย่างแก่เด็ก และฝึกหัดให้เด็กปฏิบัติตามด้วย
 18. ตรงต่อเวลาและหน้าที่ มาปฏิบัติงานได้ตรงเวลา และเตรียมกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับเด็กไว้ให้เรียบร้อยพร้อมสื่อการเรียนการสอนก่อนที่เด็กจะมาถึงสถานศึกษา
 19. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี การปฏิบัติงานในสถานศึกษาจะได้รับความสะดวกและสบาย

ใจได้นั้น ครูปฐมวัยจำเป็นต้องปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานเป็นสำคัญ มีหลักการสำคัญในการปฏิบัติดังนี้

19.1 ยิ้มแย้ม เมื่อปฏิบัติงาน หรือติดต่อกันหรือร่วมงานกับผู้อื่น ควรต้องยิ้มแย้มเสมอ

19.2 ยืดหยุ่น ต้องเป็นผู้มีสุขภาพจิตดี ใจเย็น อดทน รอคอยโอกาสเหมาะ ๆ ในการติดต่อกับผู้อื่น อย่าเอาแต่ใจตนเอง

19.3 ยกย่อง โดยปกติทั่วไป คนเราชอบการยกย่อง สรรเสริญ เยินยอ ฉะนั้น ควรเลือกยกย่อง สรรเสริญ เยินยอส่วนดีของผู้ที่เราพูดด้วยจึงจะมีประโยชน์ในการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

19.4 ยินยอม จะต้องไม่เป็นคนที่อึดใจ ขอมรับข้อบกพร่อง ขอรักบี้ โอนอ่อนผ่อนตาม คนอื่นบ้าง และยอมเสียสละในบ้างโอกาส

19.5 ยืนหยัด จะต้องเป็นผู้ที่มีใจคอหนักแน่น ไม่โลเล ตัดสินใจได้รวดเร็วด้วยเหตุผล เค็ดขาด มั่นคง

20. เข้าใจธรรมชาติและความต้องการของเด็ก ครูปฐมวัยจำเป็นต้องเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในการเตรียมและจัดกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการแก่เด็ก มีเทคนิคการสอนการควบคุมดูแลเด็ก

21. ชอบศิลปะ ครูปฐมวัยควรวาดภาพระบายสีได้ สามารถร้องเพลงและแสดงท่าประกอบบทเพลงได้ มีฝีมือทางงานประดิษฐ์สร้างสรรค์

22. รับฟังคำพูดและตอบคำถามเด็ก จำเป็นต้องให้ความสนใจและรับฟังคำพูดของเด็ก เนื่องจากเด็กวัยนี้มีความอยากรู้อยากเห็น จึงชอบถามสิ่งต่าง ๆ ที่อยากรู้ ครูต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถตอบคำถามของเด็กได้ตรงกับความเป็นจริงเท่าที่เด็กจะเข้าใจความหมายได้

23. ให้ความร่วมมือกับพ่อแม่ผู้ปกครองเด็ก ครูปฐมวัยเป็นบุคลากรที่สำคัญยิ่งในการผูกความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านกับสถานศึกษา ควรปฏิบัติตนเป็นมิตรที่ดีต่อพ่อแม่ผู้ปกครองเด็ก ยินดีให้ความร่วมมือช่วยเหลือแนะนำเพื่อแก้ปัญหาเด็ก และร่วมมือกันอบรมเลี้ยงดูเด็กให้สอดคล้องตรงกัน พ่อแม่ผู้ปกครองเด็กจะนับถือและไว้วางใจครูของลูกอย่างใจจริง

24. ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง ควรประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองทุก ๆ ด้านเพื่อความเที่ยงตรง

จากบทบาทและหน้าที่ของครูอนุบาลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ครูอนุบาลมีบทบาทหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งในการให้คำแนะนำ ดูแลเลี้ยงดูตลอดจนจัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ให้เด็กได้มีความพร้อมและพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย มีคุณลักษณะที่ดีของความเป็นครูและที่สำคัญคือ ครูควรมีการพัฒนาตนเองในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อที่จะได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ เพื่อนำไป ถ่ายทอดให้กับเด็ก อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับเด็ก เพื่อเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไป

สื่อการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลศึกษานั้น สื่อการสอนมีความสำคัญต่อเด็กทั้งในฐานะที่เป็นตัวกลางที่ช่วยให้ครูถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ไปสู่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้เด็กได้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ (มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช, 2539 : 5) เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการและประสบการณ์ ความรู้ให้กับเด็กตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ไพเราะ พุ่มมณี (2544 : 52) ได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนว่า หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ทศนคติและค่านิยมไปสู่ผู้เรียน และทำให้การเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

กิติมา ปรีดีติลล (2532 : 68) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนว่า หมายถึง วัสดุสิ่งของ ภาพ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนตัวบุคคล วิธีการ สถานที่ต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนบังเกิดผลดี

กรมวิชาการ (2540 ก : 49) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนว่า หมายถึง ตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวเนื้อหาจากผู้ส่งไปยังผู้รับ ในการเรียนการสอนสื่อเป็นตัวกลางนำความรู้จากครูสู่เด็กทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเข้าใจยาก กลายเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจง่ายเรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็ว เพติดเพติง เกิดการเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง

โดยสรุป สื่อ คือ สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ จากครูไปสู่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ มีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

การนำสื่อมาใช้ส่งเสริมพัฒนาการเด็กระดับอนุบาลศึกษา มีดังนี้ (กรมวิชาการ. 2540 : 49)

1. ใช้สื่อที่เป็นของจริง สื่อธรรมชาติ
2. ใช้สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก
3. ใช้สื่อที่ปลอดภัยต่อตัวเด็ก
4. ใช้สื่อเพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ ให้ครบทุกด้าน

ความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กอนุบาล (ไพเราะ พุ่มมัน. 2544 : 53)

1. ช่วย让孩子เข้าใจสิ่งที่ครูต้องการให้ทราบอย่างรวดเร็ว
2. เด็กสนใจและร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง
3. ทำให้เด็กจำสิ่งที่เรียนได้อย่างแม่นยำและจำอยู่ได้นาน
4. ช่วยอธิบายสิ่งที่เข้าใจยากให้เข้าใจง่าย
5. ช่วยให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน
6. ช่วย让孩子เรียนรู้ได้เร็วยิ่งขึ้น
7. ช่วย让孩子เกิดความคิดรวบยอดได้รวดเร็ว
8. ช่วย让孩子เกิดความคิดต่อเนื่อง
9. ช่วยฝึกประสาทสัมผัสได้หลายทาง

ประเภทของสื่อการเรียนการสอนระดับอนุบาล

สื่อระดับอนุบาลช่วยพัฒนาการของเด็กทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ซึ่งมีหลายประเภทดังนี้ (ไพเราะ พุ่มมัน. 2544 : 53)

1. ประเภทบล็อก
2. เครื่องเล่นสัมผัส
3. กิจกรรม/เกม ฝึกทักษะการเคลื่อนไหว
4. หนังสือ
5. หุ่น
6. ศิลปสร้างสรรค์

7. กิจกรรม/เกม ฝึกทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์
8. เพลงและดนตรี
9. เล่นบทบาทสมมติเลียนแบบชีวิตจริง
10. เกมการศึกษา
11. กิจกรรม/เกมต่าง ๆ

การเลือกสื่อ (กรมวิชาการ. 2540 ก : 60)

1. เลือกให้ตรงกับจุดมุ่งหมายและเรื่องที่สอน
2. เลือกให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก
3. เลือกให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นที่เด็กอยู่หรือสถานภาพของโรงเรียน
4. มีวิธีการใช้ง่าย และนำไปใช้ได้หลายกิจกรรม
5. มีความถูกต้องตามเนื้อหาและความทันสมัย
6. มีคุณภาพดี เช่น ภาพชัดเจน ขนาดเหมาะสม ไม่ใช่สีสะท้อนแสง
7. เลือกสื่อที่เด็กเข้าใจง่ายในเวลาสั้น ๆ ไม่ซับซ้อน
8. เลือกสื่อที่สามารถสัมผัสได้
9. เลือกสื่อเพื่อใช้ฝึก และส่งเสริมการคิดเป็น ทำเป็น และกล้าแสดงความคิดเห็นด้วยความมั่นใจ

ลักษณะของสื่อการเรียนการสอนที่ดี (ไพเราะ พุ่มมัน. 2544 : 54)

1. **ปลอดภัย** ไม่มีส่วนผสมของสารพิษเจือปน ไม่มีโลหะปนเปื้อนเป็นส่วนประกอบ ออกแบบประณีต มีความแข็งแรงคงทนไม่ชำรุด แตกหักง่าย
2. **ประโยชน์** ต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่เด็กจะได้เรียนรู้และใช้ความคิดที่เหมาะสมกับความสามารถตามวัย และความสนใจของเด็ก
 - 2.1 ช่วยสร้างความสนใจให้เด็กอยากรู้อยากเห็น มีสีสันสวยงามสะดุดตา นอกจากนี้เด็กวัยนี้ยังชอบสื่อที่เคลื่อนไหวได้
 - 2.2 ช่วยกระตุ้นให้เด็กพัฒนาการรับรู้ การจำแนก การเปรียบเทียบ การมองเห็น

การเรียงลำดับ และส่งเสริมให้เด็กใช้ความคิดและจินตนาการที่จะเล่นอย่างริเริ่มสร้างสรรค์ หรือแก้ปัญหา

2.3 ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อ การเคลื่อนไหว และใช้มือได้อย่างคล่องแคล่ว รวมทั้งช่วยพัฒนาประสาทตาและมือให้สัมพันธ์กัน ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการเรียน อ่านเขียนต่อไป

3. **ประหยัด** สื่อที่จะสร้างหรือเลือกให้เด็กต้องคำนึงถึงความประหยัดเงิน ราคาไม่แพง ประหยัดในแง่วัสดุ ใช้เศษวัสดุหรือวัสดุเหลือใช้ และวัสดุที่มีในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์

4. **ประสิทธิภาพ** ควรคำนึงถึงประสิทธิภาพในการใช้ดังนี้

4.1 มีความยาก ง่าย เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก ถ้าง่ายเกินไปเด็กก็เบื่อ ถ้ายากเกินไปเล่นไม่ประสบความสำเร็จเด็กจะรู้สึกท้อถอย

4.2 ใช้ประโยชน์ได้หลายกิจกรรมหรือนำมาดัดแปลงใช้ประโยชน์ได้หลายโอกาส

4.3 ให้เด็กได้ประสบการณ์ตรงและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สื่อทุกชิ้นควรอธิบายวิธีการเล่นตลอดจนข้อควรระวังในการเล่นให้เด็กเข้าใจเสียก่อน

4.4 มีความคงทน สามารถใช้จัดกิจกรรมได้หลายครั้ง โดยไม่เสื่อมสภาพหรือชำรุดง่าย

จะเห็นได้ว่าสื่อการเรียนการสอนมีความจำเป็นในการนำมาใช้เพื่อประกอบการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะระดับอนุบาลผู้บริหารต้องให้คำแนะนำ ส่งเสริมให้ครูนำทรัพยากรที่มีอยู่มาผลิตและรู้จักเก็บบำรุงรักษาและส่งเสริมให้ครูนำสื่อที่มีอยู่ไปใช้ในการเรียนการสอน ในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กอนุบาล สื่อการเรียนการสอนเป็นปัจจัยที่สำคัญมากต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ สื่อช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง โดยผ่านประสาทสัมผัสและเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และฝึกคิดสร้างสรรค์ตามจินตนาการ

การจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่

สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเป็นสภาพที่ผู้บริหารโรงเรียนอำนาจการจัดอาคารสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน จักรวรรังรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณโรงเรียน ดูแลรักษาความสะอาด ตลอดจนบรรยากาศการเรียนเพื่อพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาแก่ผู้เรียน

บุญเสริม พูนสงวน (2530 : 5) กล่าวว่า “สิ่งใดก็ตามไม่ว่าจะเกิดขึ้นได้เองในธรรมชาติหรือเกิดจากการกระทำของมนุษย์แล้วมีผลเกี่ยวกับตัวเราไม่ทางตรงหรือทางอ้อม ถือว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น” สิ่งแวดล้อมแบ่งออกเป็น 2 พวก คือ สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น

พรณี ชูทัย เจนจิต (2538 : 173) ได้กล่าวว่า พัฒนาการทางสติปัญญาเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม พันธุกรรมจะเป็นตัวกำหนดความสามารถทางสติปัญญา และสิ่งแวดล้อม จะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาในระดับสติปัญญาต่อไป ภายในขอบเขตที่พันธุกรรมวางไว้ การจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมในวัยเด็กสามารถช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางสติปัญญาถึงขีดความสามารถที่แต่ละคนมีอยู่

กรมวิชาการ (2540 ก : 101) รายงานว่า การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา มีความสำคัญต่อเด็กเนื่องจากธรรมชาติของเด็กในวัยนี้สนใจที่จะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ดังนั้น การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็ก จึงมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็กมาก เด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 จึงจำเป็นต้องจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของหลักสูตร เพื่อส่งผลให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเด็ก

สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนควรมีการจัดและใช้อาคารสถานที่อย่างเหมาะสม คำนึงถึงความสะอาดและปลอดภัย เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่ดีย่อมเอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

การจัดสภาพแวดล้อมจะต้องคำนึงถึงดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ. 2540 ก : 101)

1. ความสะอาด ความปลอดภัย
2. ความมีอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น
3. ความสะดวกในการทำกิจกรรม
4. ความพร้อมของอาคารสถานที่ เช่น ห้องเรียน ห้องน้ำห้องส้วม สนามเด็กเล่น ฯลฯ
5. ความเพียงพอเหมาะสมในเรื่องขนาด น้ำหนัก จำนวน สีของสื่อและเครื่องเล่น
6. บรรยากาศในการเรียนรู้ การจัดที่เล่นและมุมประสบการณ์ต่าง ๆ

สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

หลักสำคัญในการจัดต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด เป้าหมายการพัฒนาเด็ก ความเป็นระเบียบ ความเป็นตัวของตัวเอง ให้เด็กเกิดความรู้สึกรับรู้ มั่นใจ และมีความสุข ซึ่งอาจจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมกับการประกอบกิจกรรมตามหลักสูตร ดังนี้

Rajabhat Mahasarakham University

1. พื้นที่อำนวยความสะดวกสำหรับเด็กและครู

- 1.1 ที่แสดงผลงานของเด็ก อาจจัดเป็นแผ่นป้าย หรือที่แขวนผลงาน
- 1.2 ที่เก็บแฟ้มผลงานของเด็ก อาจจัดทำเป็นกล่อง หรือจัดใส่แฟ้มรายบุคคล
- 1.3 ที่เก็บเครื่องใช้ส่วนตัวของเด็ก อาจทำเป็นช่องตามจำนวนเด็ก
- 1.4 ที่เก็บเครื่องใช้ของครู เช่น อุปกรณ์การสอน ของส่วนตัวครู
- 1.5 ป้ายนิเทศตามหน่วยการสอนหรือสิ่งที่เด็กสนใจ

2. พื้นที่ปฏิบัติกิจกรรมและการเคลื่อนไหว ต้องกำหนดให้ชัดเจน ควรมีพื้นที่ที่เด็กสามารถจะทำงานได้ด้วยตนเองและทำกิจกรรมด้วยกันเป็นกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ เด็กสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระจากกิจกรรมหนึ่งไปยังกิจกรรมหนึ่งโดยไม่รบกวนผู้อื่น

3. พื้นที่จัดมุมประสบการณ์หรือมุมเล่น สามารถจัดได้ตามความเหมาะสมขึ้นอยู่กับสภาพของห้องเรียน จัดแยกส่วนที่ใช้เสียงดังและเงียบออกจากกัน เช่น มุมบล็อกลูกอยู่ห่างจากมุมหนังสือ มุมบทบาทสมมุติอยู่ติดกับมุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์อยู่ใกล้มุมศิลปะ ฯลฯ ที่สำคัญจะต้องมีของเล่น วัสดุอุปกรณ์ในมุมอย่างเพียงพอต่อการเรียนรู้ของเด็ก การเล่นในมุม

ประสบการณ์อย่างเสริมักถูกกำหนดไว้ในตารางกิจกรรมประจำวัน เพื่อให้โอกาสเด็กได้เล่นอย่างเสรีประมาณวันละ 60 นาที การจัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ครูควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- 3.1 ในห้องเรียนควรมีมุมประสบการณ์อย่างน้อย 3-5 มุม
- 3.2 ควรได้มีการผลัดเปลี่ยนชื่อของเล่นตามมุมบ้าง ตามความสนใจของเด็ก
- 3.3 ควรจัดให้มีประสบการณ์ที่เด็กได้เรียนรู้ไปแล้วปรากฏอยู่ในมุมประสบการณ์ เช่น เด็กเรียนรู้เรื่องผีเสื้อ ครูอาจจัดให้มีการเลี้ยงตัวหนอน หรือมีผีเสื้อตัวฟ้าใส่กล่องไว้ให้เด็กดูในมุมธรรมชาติศึกษาหรือมุมวิทยาศาสตร์
- 3.4 ควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดมุมประสบการณ์ ทั้งนี้เพื่อจูงใจให้เด็กรู้สึกเป็นเจ้าของ อยากเรียนรู้ อยากเข้าเล่น
- 3.5 ควรเสริมสร้างวินัยให้กับเด็ก โดยมีข้อตกลงร่วมกันว่าเมื่อเล่นเสร็จแล้วจะต้องจัดเก็บอุปกรณ์ทุกอย่างเข้าที่ให้เรียบร้อย

สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน

คือการจัดสภาพแวดล้อมภายในอาณาบริเวณรอบ ๆ โรงเรียน รวมทั้งจัดสนามเด็กเล่น พร้อมเครื่องเล่นสนาม จัดระวางรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณโรงเรียนและบริเวณรอบนอกโรงเรียน ดูแลรักษาความสะอาด ต้นไม้ให้ความร่มรื่นรอบ ๆ บริเวณโรงเรียน จัดที่ติดข้าวประท้าสัมพันธ์ผู้ปกครอง สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก

โรงเรียนอนุบาลที่ดี ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนให้เหมาะสม เด็ก ๆ มิได้มีความสนใจอยู่เฉพาะภายในห้องเรียนเท่านั้น ดังนั้น โรงเรียนจึงควรมีการจัดบริเวณต่าง ๆ ภายนอกห้องเรียน เช่น

บริเวณสนามเด็กเล่น

ต้องจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตรดังนี้

สนามเด็กเล่น ควรมีพื้นผิวหลายประเภท เช่น ดิน ทราย หญ้า พื้นี่สำหรับเล่นของเล่นที่มีล้อ รวมทั้งที่ร่ม ที่โล่งแจ้ง พื้นดินสำหรับขุด ที่เล่นน้ำ บ่อทราย พร้อมอุปกรณ์ประกอบการเล่น เครื่องเล่นสนามสำหรับปีนป่าย ทรงตัว ฯลฯ ทั้งนี้ต้องไม่ติดกับบริเวณอันตราย ต้องหมั่นตรวจตราเครื่องเล่นให้อยู่ในสภาพแข็งแรง ปลอดภัยอยู่เสมอ และหมั่นดูแลเรื่องความสะอาด

ที่นั่งเล่นพักผ่อน จัดที่นั่งไว้ได้ต้นไม้มี่ร่มเงา อาจใช้กิจกรรมกลุ่มย่อย ๆ หรือกิจกรรมที่ต้องการความสงบ หรืออาจจัดเป็นสถานนิทรรศการให้ความรู้แก่เด็กและผู้ปกครอง

บริเวณธรรมชาติ

ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ พืชผักสวนครัว หากบริเวณโรงเรียนมีไม่มากนัก อาจปลูกพืชในกระบะหรือกระถาง

ดังนั้นการจัดประสบการณ์และกิจกรรมระดับอนุบาลศึกษา เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากครูจะต้องสามารถนำแนวประสบการณ์มาวางแผนการจัดการ อย่างดีแล้ว ครูจะต้องมีความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อ การเรียนรู้ของเด็กด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ปกครองเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อการศึกษาของเด็กอนุบาล นักการศึกษา มีความเห็นว่ามี ความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาเด็ก ไปในแนวทางที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยถือว่าความร่วมมือของทั้งสองฝ่ายเป็นจุดมุ่งหมาย ประการหนึ่งของการจัดการศึกษาในระดับอนุบาล

ผู้ปกครองกับโรงเรียนมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน จะช่วยให้เด็กก้าวไปสู่ความสำเร็จในชีวิต ได้ดี กล่าวคือ เด็กอนุบาลที่ได้รับการพัฒนาด้วยวิธีการที่ถูกต้อง เมื่อได้รับการส่งเสริมและ สนับสนุนเป็นแรงเสริมทางบ้านด้วย ก็จะนำเด็กไปสู่สัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์ มีพัฒนาการทาง สังคมดี สุขภาพจิตดี และเรียนได้อย่างมีความสุข นอกจากเหตุผลของความล้มเหลวของการ ศึกษาของเด็กอนุบาลนั้นไม่ว่าจะเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และเด็กไม่รับรู้คุณค่าหรือ สนุกสนานในการเรียน ไม่สามารถปรับตัวกับสภาพแวดล้อมใหม่ในโรงเรียนได้

สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาเอกชน (2533 : 13-14) รายงานว่า ผู้ปกครอง ควรได้รับข้อมูลข่าวสาร ข้อมูลที่เกี่ยวกับโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครองเข้ามาเยี่ยมโรงเรียน และมีส่วนร่วมสนับสนุนในการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก

Koralek (อ้างถึงใน วรรณาท. 2537 : 199) กล่าวว่า คุณภาพของสถานศึกษานั้นจะต้อง นำพาพ่อแม่ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนพัฒนา รับผิดชอบ และตัดสินใจเกี่ยวกับเด็กของตนดังนั้น

การเชิญพ่อแม่หรือผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมหนึ่งที่บุคลากรในสถานศึกษาและพ่อแม่ ผู้ปกครอง มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้แลทำงานร่วมกัน เพื่อให้เด็กในความรับผิดชอบของทุกคนได้รับประโยชน์มากที่สุด

ผู้ปกครองมีส่วนช่วยส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีในสถานศึกษา การจัดการศึกษาแก่เด็กในลักษณะใดขึ้นอยู่กับผู้ปกครองไม่น้อย ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนจึงมีความจำเป็นมากที่สุดที่โรงเรียนต้องจัดทำ ซึ่งการกระทำมีหลายลักษณะ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2522 : 15) ได้เสนอวิธีการต่าง ๆ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ครูไปเยี่ยมบ้านนักเรียน เปิดโอกาสให้ครูได้ทราบสภาพของครอบครัว สร้างความคุ้นเคยกับผู้ปกครองและตัวเด็ก ตลอดจนสัมภาษณ์สมาชิกอื่น ๆ ของครอบครัว
2. ผู้ปกครองมาเยี่ยมโรงเรียน ควรทำคอนนำเด็กมาฝากใหม่ ๆ เพราะเด็กยังไม่คุ้นเคยกับโรงเรียน และการชักนำให้อยากร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น
3. การสนทนาทางโทรศัพท์ การปรึกษากันทางโทรศัพท์ สามารถขดเซยการเขียนเขียนได้ อย่างน้อยก็ทำให้ทั้งสองฝ่ายรับฟังปัญหาของกันและกัน
4. การพบปะเยี่ยมเยียนโดยไม่ตั้งใจ ตอนเช้าพ่อแม่มาส่งเด็กและพบครูโดยบังเอิญ อาจทำให้ครูทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กด้วย
5. จัดให้มีการอภิปรายกลุ่ม ผู้ปกครองและครูอาจจัดให้มีการพบปะกันเป็นครั้งคราว เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ความเข้าใจอันดีก็จะเกิดขึ้น
6. เชิญผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ครูควรปรึกษาว่าผู้ปกครองคนใดมีพรสวรรค์ด้านไหน ครูก็อาจเชิญมาแสดงความสามารถนั้น ๆ ที่โรงเรียน เช่น การเขียน การเต้น การเล่นดนตรี ฯลฯ เพื่อเป็นการเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน

จะเห็นได้ว่าโรงเรียนและผู้ปกครองมีความสำคัญต่อการศึกษาของบุตรให้พัฒนาไปในแนวทางที่ถูกต้อง ความร่วมมือของทั้งสองฝ่ายจะช่วยให้เด็กก้าวสู่ความสำเร็จที่ดี มีพัฒนาการทางสังคมที่ดี สุขภาพจิตดี และเรียนได้อย่างมีความสุข

การให้บริการและอำนวยความสะดวกอื่น

การอำนวยความสะดวกและบริการอื่น ๆ หมายถึง การจัดบริการสิ่งต่าง ๆ ในโรงเรียน และการประชาสัมพันธ์กับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายหลัก คือ การจัดการเรียนการสอนในระดับอนุบาลศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่ง Harris (อ้างถึงใน พิชัย. 2533 : 45) กล่าวว่า การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง การวางแผนจัดเตรียม สิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ครูผู้สอนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจัดหาอาคารเรียน อาคารประกอบต่าง ๆ และรวมถึงการพัฒนาคุณลักษณะของเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้เหมาะสม

การบริการด้านสุขภาพอนามัยในโรงเรียน ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาทั้งหมดที่มุ่งจัดเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เจริญเติบโตทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ

การบริการด้านสุขภาพอนามัยในโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อโรงเรียน เพราะจะช่วยให้นักเรียน ได้เจริญเติบโตและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ไปในทางที่ถูกต้อง กาญจนา ศรีภาพสินธ์ (2535 : 337) กล่าวว่า การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้บริการทางด้านป้องกันรักษาและส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

การบริการอาหารกลางวัน อาหารมีความสำคัญที่สุดต่อสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ทั้งทางตรงและทางอ้อม และเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่สุดต่อกระบวนการศึกษา เด็กวัยอนุบาลศึกษาต้องได้รับอาหารที่มีประโยชน์จำนวนพอเพียงและควรรับประทานอาหารตามกำหนดเวลา เพื่อความเจริญเติบโตของร่างกายและสมอง

ปัจจุบันการดูแลเด็กในเรื่องอาหารได้ประสบปัญหาต่าง ๆ หลายประการได้แก่การเอาใจใส่ดูแลไม่เพียงพอเพราะพ่อแม่ออกทำงานนอกบ้าน ฐานะทางครอบครัวของเด็กยากจน ความเชื่อถือทางประเพณี เด็กเลือกรับประทานอาหารและพ่อแม่ขาดความรู้ ปัญหาเหล่านี้ทางโรงเรียนจึงต้องช่วยดูแลอบรมและหาทางแก้ไขโดยจัดอาหารกลางวัน และอาหารเสริมที่เป็นประโยชน์

การจัดบริการรักษาความปลอดภัยให้แก่เด็กนักเรียน ในโรงเรียนอนุบาลมีปัญหาด้านความปลอดภัยที่พบบ่อยครั้ง โดยเฉพาะนักเรียนอนุบาลมักจะได้รับบาดเจ็บซึ่งเกิดจาก

อุบัติเหตุเป็นส่วนใหญ่ ในแต่ละวันจะมีนักเรียนที่ประสบอุบัติเหตุอยู่เสมอ ทั้งนี้เนื่องจากอยู่ร่วมกันเป็นระยะยาวมากถึงวันละ 7 – 8 ชั่วโมง ซึ่งเด็กแต่ละคนก็ยังอยู่ในวัยที่นิ่งเฉยไม่ได้ ต้องลุก วิ่งไปโน่นมานี่ ต้องกระโดด ปีน ป่าย ต่อสู้ ฯลฯ ซึ่งเป็นไปโดยธรรมชาติ และนอกจากนี้เด็กวัยนี้ยังไม่สามารถจะช่วยเหลือตนเองได้มากนัก ทั้งในทางกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสมอง ดังนั้นอุบัติเหตุจึงเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2533 : 25) รายงานว่า โรงเรียนอนุบาลที่มีคุณภาพต้องมุ่งป้องกันการเจ็บป่วย หรือ อุบัติเหตุ และเตรียมการสำหรับเหตุฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นตลอดเวลา ให้การศึกษาแก่เด็กในด้านการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับสุขอนามัยและความปลอดภัยด้วย

สมใจ ทิพย์ชัยเมธา (2529 : 551) ได้กล่าวถึงเรื่องสวัสดิศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยว่า ภายในโรงเรียนควรมีการป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น เช่น อุบัติเหตุจากปลั๊กไฟ สิ่งมีอันตรายต่าง ๆ ควรเก็บให้พ้นมือเด็ก โรงเรียนควรให้สวัสดิศึกษาในกิจวัตรแก่เด็กวัยก่อนเรียน ซึ่งหมายถึงกิจกรรมที่เด็ก ๆ ต้องทำซ้ำ ๆ อยู่ทุกวันครูต้องพยายามแนะนำ ให้เด็กสามารถทำได้ถูกต้อง เช่น การใช้ห้องน้ำ การขึ้นลงบันได การเล่นกับเพื่อน การใช้เครื่องเล่นสนาม สิ่งเหล่านี้หากเด็กกระทำอย่างรีบร้อนรุนแรง ไม่ระมัดระวังอาจเกิดอันตรายบาดเจ็บได้

จะเห็นได้ว่าการจัดบริการรักษาความปลอดภัยให้แก่เด็ก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทางโรงเรียนจะต้องมีการวางแผนป้องกันอย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยแก่นักเรียน

การบริการรถรับ – ส่ง

พัชรี สวนแก้ว (2536 : 85) กล่าวว่า ปัจจุบันมีหลายครอบครัวที่มีปัญหาเรื่องรับ – ส่งเด็ก โดยเฉพาะเด็กในโรงเรียนอนุบาล ผู้ปกครองอาจรวมกลุ่มจัดเวรรับ – ส่ง เด็กในเส้นทางเดียวกัน จะเป็นการประหยัดเวลา และให้ความสะดวกแก่ผู้ปกครองที่มีปัญหา ซึ่งนอกจากจะรับ – ส่งเด็กแล้วจะรวมไปถึงการบริการขนส่งคนเจ็บหรือคนพิการในหมู่ผู้ปกครองกันเองก็ได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2533 : 26) รายงานว่า บริการรับ – ส่ง รถต้องอยู่ในสภาพที่ปลอดภัย มีอุปกรณ์ภายในรถเหมาะสมกับวัยของเด็ก รถมีสภาพเหมาะสม เช่น ที่นั่งเหมาะสมกับเด็ก เข็มขัดนิรภัย หะแลง ขวาน เครื่องดับเพลิง เป็นต้น พนักงานขับ

รถต้องมีใบอนุญาตขับขี่และได้รับการฝึกอบรมจากการขนส่งทางบก ต้องมีบุคลากรดูแลเด็กในรถอย่างน้อย 1 คน และต้องไม่ปล่อยให้เด็กอยู่ในรถตามลำพัง ยานพาหนะที่ใช้รับ – ส่งเด็กจะต้องได้รับอนุญาตและมีการตรวจสอบและดูแลรักษาสภาพให้ดีเสมอ

รถโรงเรียนจัดว่าเป็นรถโดยสารชนิดหนึ่ง ผู้ขับขี่ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษเพราะผู้โดยสารเป็นเด็กนักเรียนตัวเล็ก ๆ เป็นเยาวชนของชาติ และต้องปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนเป็นสำคัญ

การให้บริการและการอำนวยความสะดวกอื่น เป็นส่วนหนึ่งของการสนับสนุนส่งเสริมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนวางไว้ ทั้งยังเป็นขวัญและกำลังใจในการร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครอง ให้บรรลุผลการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้กำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาระดับอนุบาลในโรงเรียนเอกชน ดังนี้ (กอตะเบียน. 2537 : 90)

1. เพื่อเตรียมความพร้อมนักเรียนอายุ 3 – 5 ปี
2. เพื่อให้การเตรียมความพร้อมต้องจัดให้บูรณาการเหมาะสมกับวัยของนักเรียนทั้งในด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา
3. เพื่อเป็นการพัฒนาการเตรียมความพร้อมของนักเรียน ได้รับการดูแลจากบุคคลที่มีความรู้ ประสบการณ์ และผ่านการอบรมมาโดยเฉพาะ
4. เพื่อพัฒนาแนวการจัดประสบการณ์ แผนการจัดประสบการณ์ คู่มือครู สื่อการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจึงได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชน พ.ศ. ๒๕๓๑ เพื่อให้โรงเรียนอนุบาลเอกชนถือปฏิบัติในการจัดการศึกษา รายละเอียดดังนี้ (กอตะเบียน. 2537 : 91-96)

หมวดที่ 1

นักเรียน

ข้อ 1 โรงเรียนจะรับนักเรียนเข้าเรียนได้ เมื่ออายุครบ 3 ปี สำหรับโรงเรียนที่เปิดหลักสูตร 3 ปี และเมื่อนักเรียนอายุครบ 4 ปี สำหรับโรงเรียนที่เปิดสอนหลักสูตร 2 ปี นับถึงวันเปิดภาคเรียน

การรับนักเรียนเข้าเรียน ให้โรงเรียนสามารถรับได้ในทุกภาคเรียน

ข้อ 2 นักเรียนที่โรงเรียนรับเข้าเรียนจะต้องผ่านการตรวจสอบสุขภาพ และเสริมภูมิคุ้มกันตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

ข้อ 3 นักเรียนที่สำเร็จชั้นอนุบาลปีที่ 3 จะต้องมีลักษณะซึ่งแสดงว่า ได้ผ่านการพัฒนาการเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และจิตใจ ตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

หมวดที่ 2

Rajabhat Mahasarakham University

การจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อม

ข้อ 1 ให้ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่ และครู จัดประสบการณ์เตรียมความพร้อมตามแนวทางการจัดประสบการณ์ แผนการจัดประสบการณ์ คู่มือครู ตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

ข้อ 2 จัดประสบการณ์เตรียมความพร้อม การพักผ่อน การรับประทานอาหารจะต้องจัดให้สมดุลและเพียงพอแก่ความต้องการของเด็กและวัย

ข้อ 3 การประเมินผลการจัดประสบการณ์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

หมวดที่ 3 การบริหารโรงเรียน

ข้อ 1 นอกจากที่กำหนดไว้โดยเฉพาะ ให้ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่ จัดดำเนินการด้านวิชาการ กิจกรรมนักเรียน การเงินและธุรการ ตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการโรงเรียนอนุบาล จะต้องผ่านการอบรมตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

ข้อ 2 ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีครูห้องเรียนละ 1 คนต่อนักเรียน 30 คน ถ้า นักเรียนเกิน 30 คนต้องมีพี่เลี้ยงอีก 1 คน

ในกรณีที่นักเรียนรวมกันทุกชั้นน้อยกว่า 30 คน โรงเรียนสามารถจัด กิจกรรมการเรียนการสอนโดยครูคนเดียวสอนนักเรียนหลายชั้นได้ แต่ต้องมีพี่เลี้ยง 1 คน

ข้อ 3 ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีพี่เลี้ยง ซึ่งมีคุณสมบัติและหน้าที่ดังนี้

3.1 พี่เลี้ยงจะต้องเป็นเพศหญิง มีความรู้ไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นหลักสูตร พ.ศ. 2521 หรือเทียบเท่า และผ่านการอบรมตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กำหนด มีประสบการณ์และลักษณะนิสัยเหมาะสมที่จะดูแลเด็กเล็ก มีสุขภาพดี มีร่างกาย สมประกอบ ไม่ติดยาเสพติดและไม่เป็นโรคดังต่อไปนี้

3.1.1 โรคเรื้อนหรือโรคผิวหนังเรื้อรังและติดต่อได้

3.1.2 วัณโรค

3.1.3 โรคพิษสุราเรื้อรัง

3.1.4 โรคเท้าช้าง

3.1.5 กามโรค

3.2 พี่เลี้ยงไม่มีหน้าที่สอน แต่มีหน้าที่ช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมการเตรียม ความพร้อมดูแลความปลอดภัย ความเรียบร้อยของนักเรียน อำนวยความสะดวกและการให้ บริการต่าง ๆ แก่นักเรียนในโรงเรียน

ข้อ 4 ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีทะเบียนพี่เลี้ยงตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

หมวดที่ 4

โรงเรียน สถานที่และอาคาร

ข้อ 1 โรงเรียนอนุบาลที่จะจัดตั้งใหม่ จะต้องอยู่ห่างจากโรงเรียนอนุบาลที่ตั้งอยู่เดิม ไม่น้อยกว่า 300 เมตร บนเส้นทางคมนาคมทางบก

ข้อ 2 บริเวณโรงเรียนต้องมีลักษณะดังนี้

2.1 มีที่ดินพื้นเดี่ยวดติดต่อกัน มีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 90 ตารางวา ผู้รับใบอนุญาตมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรือสัญญาการเช่าไม่น้อยกว่า 3 ปี ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

2.2 พื้นที่ต้องไม่เป็นที่ลุ่ม และไม่มีสิ่งอันอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักเรียน หากมีบ่อน้ำหรือสระน้ำอยู่ภายในบริเวณโรงเรียน จะต้องล้อมรั้วให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัย

2.3 มีรั้วแสดงบริเวณโรงเรียนที่เป็นสัดส่วน

2.4 สถานที่ตั้งของโรงเรียนต้องตั้งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่นักเรียน

2.5 ต้องมีพื้นที่สำหรับนักเรียนเล่นไม่น้อยกว่า 1.2 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน จะเป็นในร่มหรือกลางแจ้งก็ได้

2.6 ต้องมีพื้นที่สำหรับนักเรียนพักผ่อนอย่างเพียงพอ

ข้อ 3 ห้ามใช้บริเวณโรงเรียนและอาคารเรียนเป็นสถานรับเลี้ยงเด็ก หรือดำเนินกิจการอื่น หรือเป็นที่อยู่อาศัยของบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับกิจการของโรงเรียน ยกเว้นที่อยู่อาศัย ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่ ครูและพี่เลี้ยง แต่จะต้องจัดให้เป็นสัดส่วน

ข้อ 4 อาคารเรียนต้องมีลักษณะดังนี้

4.1 อาคารเรียนต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

4.2 สำหรับอาคารเรียนที่มีห้องเรียนเกินกว่า 2 ห้องติดกัน ช่องทางเดินภายในอาคารหรือระเบียงทางเดินต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร อาคารตั้งแต่ 2 ชั้นขึ้นไป ต้องมีลูกกรงระเบียงสูงไม่น้อยกว่า 1.20 เมตร และช่องห่างลูกตั้งของลูกกรงสูงไม่ต่ำกว่า 15 เซนติเมตร

4.3 อาคารเรียนต้องมีฝ้าเพดานใต้หลังคา เว้นแต่หลังคาลาดฟ้าคอนกรีตเสริมเหล็ก ระยะเวลาสูงจากพื้นถึงเพดานต้องไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร

4.4 บันไดต้องแบ่งเป็น 2 ช่วง ช่วงหนึ่งสูงไม่เกิน 2.00 เมตร ความกว้างของ

บันไดแต่ละช่วงต้องไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ชานพักบันไดต้องไม่น้อยกว่าความกว้างของบันไดลูกตั้งของบันไดต้องไม่สูงกว่า 17.5 เซนติเมตร ลูกนอนต้องกว้างไม่น้อยกว่า 24 เซนติเมตร บันไดทุกชั้นต้องมีราวและลูกกรงสูงไม่ต่ำกว่า 90 เซนติเมตร รวมทั้งราวเดี่ยวสำหรับนักเรียนเกาะขึ้นบันได และระยะห่างของลูกกรงต้องไม่มากกว่า 15 เซนติเมตร

ข้อ 5 ห้องเรียน ต้องมีลักษณะดังนี้

5.1 ห้องเรียนแต่ละห้องต้องมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 35 ตารางเมตร และต้องเป็นห้องโล่งไม่มีเสาหรือสิ่งกีดขวาง ในกรณีที่ห้องเรียนรูปสี่เหลี่ยม ความกว้างของห้องไม่น้อยกว่า 5.00 เมตร และในกรณีที่ห้องเรียนรูปอื่น ๆ ส่วนที่แคบที่สุดของห้องไม่น้อยกว่า 4.00 เมตร

5.2 ห้องเรียนอาจจะจัดเป็นห้องขนาดใหญ่ มีฝาประจันที่สามารถปรับเป็นห้องเรียนหรือห้องกิจกรรมขนาดต่าง ๆ ในเวลาเดียวกัน แต่พื้นที่ของห้องเรียนขนาดเล็กที่สุดต้องมีไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ใน 5.1

5.3 การระบายอากาศของห้องเรียนต้องถ่ายเทได้สะดวก โดยรวมเนื้อที่หน้าต่าง ประตูและช่องลมแล้วไม่น้อยกว่า 20% ของเนื้อที่ห้อง ยกเว้นห้องที่ใช้ระบบปรับอากาศ

5.4 แสงสว่างในห้องเรียนต้องมีความเข้มไม่น้อยกว่า 200 ลักส์ โดยสม่ำเสมอทั้งห้อง ห้องเรียนที่ใช้แสงสว่างตามธรรมชาติ ความเข้มของแสงสว่างไม่เป็นไปตามเกณฑ์ ต้องติดตั้งโคมไฟฟ้าให้แสงสว่างเพิ่มในห้องนั้น ๆ

5.5 ห้องเรียนที่มีทางเข้าออก 2 ทาง แต่ละทางต้องกว้างไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร ในกรณีที่ไม่มีทางเข้าออกเพียงทางเดียว ต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.60 เมตร

5.6 สัดส่วนพื้นที่ห้องเรียนต่อนักเรียนต้องไม่น้อยกว่า 1.2 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน

5.7 การจัดห้องเรียน ให้คำนึงถึงพื้นที่ต่อนักเรียน จำนวนรวมของนักเรียนแต่ละห้องต้องไม่เกิน 40 คน

5.8 ถ้าใช้อาคารซึ่งมีอยู่แล้วมาดัดแปลงเป็นอาคารเรียน จะต้องปรับปรุงอาคารเรียนให้มีสภาพตามที่กำหนดให้ 5.2, 5.4, 5.5

ข้อ 6 นอกจากห้องเรียนแล้ว โรงเรียนต้องจัดให้มี

6.1 ห้องบริหาร เว้นแต่โรงเรียนนั้นเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับอื่น

6.2 ที่รับประทานอาหาร ต้องมีพื้นที่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน หรือจะใช้ห้องเรียนเป็นที่รับประทานอาหารก็ได้ แต่โรงเรียนจะต้องดูแลในเรื่องความสะอาดเป็นอย่างดี

- 6.3 ห้องเตรียมอาหาร ต้องถูกสุขลักษณะตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด
- 6.4 ห้องพยาบาลหรือมุมพยาบาล
- 6.5 ห้องนอนสำหรับนักเรียน ต้องจัดให้มีห้องนอนโดยสัดส่วนพื้นที่ต่อนักเรียนไม่น้อยกว่า 1.2 ตารางเมตรต่อคน หรือจะใช้ห้องเรียนเป็นห้องนอนด้วยก็ได้ แต่ต้องจัดให้มีที่นอนและอุปกรณ์ตามข้อ 1.2.3 หมวดที่ 5
- 6.6 ห้องน้ำหรือที่อาบน้ำ ต้องจัดให้เหมาะสมเพียงพอกับจำนวนนักเรียน และต้องรักษาความสะอาดให้ถูกสุขลักษณะ
- 6.7 ห้องส้วมให้ถือเกณฑ์ ดังนี้
- 6.7.1 นักเรียน 1-100 คน มี 1 ที่ต่อนักเรียน 25 คน
นักเรียน 101-600 คน มี 1 ที่ต่อนักเรียน 50 คน
นักเรียน 601 คนขึ้นไป มี 1 ที่ต่อนักเรียน 75 คน
- 6.7.2 จะต้องรักษาให้ถูกสุขลักษณะ มีบังตาหรือประตูส้วม โดยไม่มีกลิ่นประทุหรือกลิ่นเจือจางที่ประตู และส้วมต้องอยู่ไม่ไกลจากห้องเรียนหรืออยู่ในห้องเรียน ถ้าส้วมอยู่นอกอาคารเรียน ทางเดินไปส้วมต้องมีหลังคากันแดดกันฝน
- 6.7.2 ในกรณีที่โรงเรียนมีอาคารมากกว่า 1 ชั้น จะต้องมีห้องส้วมทุกชั้น

หมวดที่ 5

ครุภัณฑ์และอุปกรณ์เตรียมความพร้อม

ข้อ 1 โรงเรียนต้องจัดให้มีครุภัณฑ์เครื่องใช้ ดังต่อไปนี้

1.1 ครุภัณฑ์ประจำห้อง

- 1.1.1 โต๊ะนักเรียนสูงจากพื้นถึงขอบโต๊ะ 45-50 เซนติเมตร จะเป็นโต๊ะเดี่ยวหรือ โต๊ะหมู่ก็ได้
- 1.1.2 เก้าอี้นักเรียนสูง 25-30 เซนติเมตร
- 1.1.3 กระจกสำหรับครู สูงจากพื้นถึงขอบกระจกช่วงล่าง 60 เซนติเมตร กว้าง – ยาว พอสมควรแล้วแต่ขนาดของห้อง
- 1.1.4 แผ่นป้ายติดผลงานนักเรียนที่นักเรียนใช้ได้สะดวก
- 1.1.5 ตู้หรือชั้นสำหรับนักเรียนเก็บอุปกรณ์การเรียนและของเล่น

1.1.6 ที่เก็บเครื่องใช้ประจำตัวนักเรียน

1.1.7 โต๊ะและเก้าอี้สำหรับครูทำงาน ให้มีความสูงใกล้เคียงกับของนักเรียน

1.1.8 ตู้หรือชั้นใส่เอกสาร อุปกรณ์ของโรงเรียน

1.2 เครื่องใช้ประจำห้องต่าง ๆ ให้มีดังต่อไปนี้

1.2.1 ที่รับประทานอาหาร ต้องมีโต๊ะสูงจากพื้นถึงขอบโต๊ะ 45–50 เซนติเมตร เก้าอี้หรือม้านั่งสูง 25–30 เซนติเมตร อุปกรณ์ในการรับประทานอาหารได้แก่ ถาดหลุม หรือ จาน ชาม ช้อนส้อม แก้วน้ำ ผ้าเช็ดมือ และกรณีในห้องอาหารไม่มีมุ้งลวด ให้มีฝาชีปิดครอบอาหาร

1.2.2 ห้องพยาบาลหรือมุมพยาบาล ต้องมียาสามัญประจำบ้าน เครื่องชั่ง น้ำหนักที่วัดส่วนสูง สายวัดรอบอก กระโถน ที่นอน ผู้ปูที่นอน หมอน ปลอกหมอน ผ้ายาง เครื่องเวชภัณฑ์ สำหรับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ได้แก่ ปากทึบ กรรไกร กระเป๋าน้ำร้อน และชามรูปไต รวมทั้งให้มีคู่มือ และคู่มือเครื่องเวชภัณฑ์ของโรงเรียน

1.2.3 ห้องนอน ถ้าพื้นห้องเป็นไม้ให้ใช้เสื่อปูนอนได้ ถ้าพื้นห้องเป็นซีเมนต์ ให้มีที่รองนอน เช่น ที่นอน หรือผ้าวม หรือที่นอนฟองน้ำ และจัดให้มีหมอนแบนหรือผ้ารองศีรษะ

1.2.4 ห้องน้ำ ต้องมีที่วางสบู่ และขันน้ำ และราวแขวนผ้าเช็ดหน้า

1.2.5 เบ็ดเตล็ด โรงเรียนต้องจัดให้มีสัญญาณบอกเวลาของโรงเรียน เสาธง และธงชาติไทย รวมทั้งมีสิ่งสักการะทางศาสนา และพระบรมฉายาลักษณ์ ประดิษฐานไว้ในที่อันสมควร

1.3 อุปกรณ์การเตรียมความพร้อม โรงเรียนต้องจัดให้มีดังต่อไปนี้

1.3.1 สื่อ-วัสดุอุปกรณ์การเตรียมความพร้อม โรงเรียนต้องจัดให้มีความตามบัญชีรายชื่อ สื่อ-วัสดุอุปกรณ์ ตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กำหนด

1.3.2 อุปกรณ์ เครื่องเล่นหรือของเล่น ในห้องเรียนต้องจัดให้มีความตามบัญชีรายชื่ออุปกรณ์ เครื่องเล่น ตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

1.3.3 เครื่องเล่นเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ต้องมีตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

หมวดที่ 6

บทเฉพาะกาล

ข้อ 1 โรงเรียนที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนอยู่แล้วก่อนวันใช้ระเบียบนี้ ให้จัดโรงเรียนให้มีมาตรฐานตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ยกเว้นกรณีเกี่ยวกับสถานที่ซึ่งกำหนดไว้ในข้อ 2.1, 2.5 และอาคารเรียนซึ่งกำหนดไว้ในข้อ 4 ถ้าโรงเรียนใดได้รับอนุญาตให้ใช้อยู่แล้ว ให้ใช้ต่อไปได้ แต่ถ้าขอจัดตั้งใหม่หรือเปลี่ยนแปลง จะต้องเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

ข้อ 2 สำหรับโรงเรียนที่จัดชั้นอนุบาลอยู่แล้ว ให้เทียบชั้นดังนี้

ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เดิม เท่ากับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ตามระเบียบนี้

ชั้นอนุบาลปีที่ 1 เดิม เท่ากับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ตามระเบียบนี้

ชั้นเด็กเล็ก ชั้นปฐมวัย หรือชั้นที่มีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่น ซึ่งรับนักเรียนอายุ 3 ปี ให้เทียบเป็นชั้นอนุบาลปีที่ 1 ตามระเบียบนี้

ข้อที่ 3 สำหรับพี่เลี้ยงที่ยังไม่ผ่านการอบรมตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด ผู้รับใบอนุญาตจะต้องจัดให้ได้รับการอบรมให้เสร็จสิ้นภายในปีการศึกษา 2532

จากระเบียบว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชน พ.ศ. 2531 โรงเรียนเอกชนต้องถือปฏิบัติ เพื่อเป็นการควบคุมมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ

คุณภาพของโรงเรียนเอกชนที่พึงประสงค์

พลุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ (2542 : 5-7) กล่าวถึงบทบาทของโรงเรียนเอกชนว่า โรงเรียนเอกชนน่าจะเป็นทางเลือกใหม่ของผู้ปกครองเพราะฉะนั้นการเรียนการสอนก็ควรจะเป็นการเรียนการสอนที่ค่อนข้างจะก้าวหน้า หรือคุณภาพสูง และ สุรัฐ ศิลปอนันต์ (2542 : 8) กล่าวว่า การศึกษาเอกชนจะมีบทบาทมากยิ่งขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจะยังมีบทบาทในการกำกับดูแล ตรวจสอบประเมินผล และให้การสนับสนุนทรัพยากรและวิชาการ ให้การศึกษามีคุณภาพ มาตรฐาน จากความเห็นดังกล่าวของนักการศึกษาได้ให้ความสำคัญต่อโรงเรียนเอกชน และเน้นที่คุณภาพของโรงเรียนเป็นสำคัญ

คุณภาพของโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่พึงประสงค์ (กรณีการ ภิญญาคง และคนอื่นๆ. ม.ป.ป. : 1-14) มีหลักการและแนวคิดดังนี้

1. โรงเรียนเอกชนเป็นองค์กรทางสังคมองค์กรหนึ่งที่ภาระหน้าที่ให้บริการทางการศึกษาซึ่งควรจะรับผิดชอบทั้งด้านคุณภาพ และประสิทธิภาพของบริการดังกล่าวที่ตนจัดเพราะการศึกษาถือกันว่าเป็นบริการ สินค้าสาธารณะ (Public Goods) ที่มีผลทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อผู้รับบริการและสังคมโดยรวม ดังนั้นโรงเรียนเอกชนที่ดีควรจะเป็นโรงเรียนที่สามารถให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การศึกษาที่มีคุณภาพ หรือคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบรรลุผลในการสร้างหรือพัฒนาพฤติกรรมความเป็นคนที่สมบูรณ์ทุกด้านให้แก่บุคคล ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากความเชื่อที่ว่าการศึกษาคือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

คุณภาพของโรงเรียนจึงควรครอบคลุมภารกิจของโรงเรียนในทุกด้านที่สามารถทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ลักษณะหรือคุณสมบัติตามที่หลักสูตรของการศึกษากำหนดไว้รวมทั้งมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

3. การทำภารกิจจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นการทำงานเชิงระบบ คือมีตัวป้อนเช่น ผู้เรียน บุคลากรและวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ มีกระบวนการที่เป็นการประสานสัมพันธ์ระหว่างตัวป้อนต่าง ๆ ให้เกิดการทำงานที่เรียกว่าการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานอื่น ๆ ในโรงเรียน เพื่อไปสู่เป้าหมายขององค์กร และมีผลผลิต เช่น การเรียนรู้หรือพัฒนาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน เป็นต้น ฉะนั้น คุณภาพของโรงเรียนจึงน่าจะต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541 : 30-47) ได้คัดสรรมาให้เป็นกรอบหรือแนวทางพัฒนาสำหรับโรงเรียนเอกชน 7 ด้าน ดังนี้

- 3.1 ปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน
- 3.2 หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
- 3.3 บุคลากร
- 3.4 ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน
- 3.5 การจัดการ การบริหาร
- 3.6 กิจกรรมนักเรียน นักศึกษา
- 3.7 สัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน

โดยในแต่ละเรื่องความหมายและขอบข่ายความสำเร็จที่ต้องการ เป็นเกณฑ์คุณภาพและตัวชี้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน

เกณฑ์คุณภาพ หมายถึง ขอบข่ายความสำเร็จของข้อกำหนด ของลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์

ตัวชี้คุณภาพ หมายถึง ตัวแปร หรือปรากฏการณ์ที่บ่งบอกถึงสิ่งที่จะทำการวัดในแต่ละเกณฑ์คุณภาพ

การกำหนดเกณฑ์และตัวชี้คุณภาพของโรงเรียนเอกชนอภัยหลักการ ดังนี้

1. โรงเรียนซึ่งแม้จะแตกต่างกันหลากหลาย แต่ละโรงเรียนต่างก็สามารถดีได้เท่า ๆ กัน ฉะนั้นในการตัดสินจะต้องดูที่ว่าโรงเรียนพยายามที่จะทำให้สำเร็จอะไร (Striving to Achieve) และขอบเขตที่สนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน สังคม ซึ่งคือขอบข่าย (Extent) และความพอเพียง (Adequacy) ของการทำหน้าที่ หรือประโยชน์ของเรื่องนั้น ๆ
2. คุณภาพเป็นสิ่งที่สร้างหรือพัฒนาได้ ฉะนั้นเกณฑ์และตัวชี้คุณภาพต้องมีลักษณะเป็นพลวัตร และมีความเป็นกลางที่ทุกโรงเรียนสามารถนำไปใช้ได้

เกณฑ์คุณภาพและตัวชี้คุณภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Bajabhat Mahasarakham University

ปัจจัยที่ 1 ปรัชญาและเป้าหมาย

ปรัชญาของโรงเรียน หมายถึง แนวคิด อุดมการณ์หรือจุดมุ่งหมายสูงสุดในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ใช้เป็นแนวทางกำหนดภารกิจของโรงเรียน

เป้าหมายของโรงเรียน หมายถึง สิ่งที่ทำให้สำเร็จ หรือผลสุดท้ายที่โรงเรียนประสงค์จะก่อให้เกิดขึ้นจากการวัดการศึกษาของโรงเรียน

เกณฑ์ที่ 1 ปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนเหมาะสมและใช้เป็นเครื่องชี้นำการดำเนินงานของโรงเรียนได้

ตัวชี้คุณภาพ

1. ปรัชญามีสาระสำคัญที่สอดคล้องกับปรัชญาและจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของชาติ สอนองความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง และมุ่งเน้นการสร้างค่านิยมที่ถูกต้องให้เกิดแก่ผู้เรียน

2. เป้าหมายมุ่งเน้นผลถาวรที่แท้จริงที่จะให้เกิดแก่ผู้เรียนอย่างรอบด้าน สมดุล รวมทั้งเน้นประสิทธิภาพและความคุ้มค่าของการจัดการศึกษาแต่ละระดับ หลักสูตร ประเภท วิชาและสาขาวิชา

3. มีแนวดำเนินงานหรือแผนที่รองรับปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน

4. บุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้าใจปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนตรงกัน

ปัจจัยที่ 2 หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอก ห้องเรียนเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

กระบวนการเรียนการสอน หมายถึง การจัดประสบการณ์และกิจกรรมในลักษณะของการเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กทุกด้านทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เกณฑ์ที่ 1 จัดประสบการณ์และกิจกรรมเตรียมความพร้อมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและสอดคล้องกับหลักสูตร

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีแผนการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมและครอบคลุมพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา สอดคล้องกับหลักสูตร

2. มีการจัดกิจกรรมหลายรูปแบบที่สอดคล้องตามแผนการจัดประสบการณ์

3. มีการวิเคราะห์สภาพเด็กเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม

4. มีการใช้สื่อเหมาะสม สอดคล้องกับกิจกรรม เนื้อหา และเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

5. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรม

6. มีการนิเทศการจัดกิจกรรม ประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง

เกณฑ์ที่ 2 ประเมินพัฒนาการทุกด้านโดยใช้วิธีที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีการประเมินพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็กได้อย่างเหมาะสมกับวัยเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม
2. มีการนำผลการประเมินพัฒนาการทุกด้านไปใช้พัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน

ปัจจัยที่ 3 บุคลากร

บุคลากร หมายถึง ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรสนับสนุนหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ในโรงเรียน

เกณฑ์ที่ 1 ผู้บริหารเป็นผู้นำระดับมืออาชีพ

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์และมีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จในการทำงาน **Rajabhat Mahasarakham University**
2. ปฏิบัติตนและปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างที่ดี

เกณฑ์ที่ 2 ครูผู้สอนทุกคนมีความรู้ ความสามารถและคุณธรรมเหมาะสมกับอาชีพ

ครู

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีวุฒิ ความรู้ ความสามารถสอดคล้องและเพียงพอกับสาขาวิชาที่สอน
2. ปฏิบัติตนสอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู
3. มีความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาตนเองสู่เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

เกณฑ์ที่ 3 บุคลากรสนับสนุนทุกคนมีความรู้ความสามารถและปฏิบัติงานเต็ม

ศักยภาพ

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับงานที่ได้รับมอบหมาย
2. มีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จในการทำงานเพื่อองค์กร (โรงเรียน)

ปัจจัยที่ 4 ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน

ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน หมายถึง มวลทรัพยากรที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม สื่อ นวัตกรรม วัสดุอุปกรณ์ และการเงินของโรงเรียน

เกณฑ์ที่ 1 จัดอาคารเรียน อาคารประกอบห้องเรียน ห้องประกอบ สถานที่ฝึกปฏิบัติ และสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับสภาพการใช้งาน

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีความมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย และมีการดูแล บำรุงรักษาอย่างเหมาะสม
2. มีห้องสมุด มุมหนังสือ ศูนย์วิชาการ พร้อมเอกสารและตำราเหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้
3. มีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ และเหมาะสม
4. จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนและให้เป็นแหล่งการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เกณฑ์ที่ 2 จัดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และนวัตกรรม ที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการเรียนการสอน

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีระบบการจัดการและบำรุงรักษาที่มีประสิทธิภาพ
2. มีการบริการและส่งเสริมการใช้อย่างทั่วถึงและเป็นระบบ

เกณฑ์ที่ 3 จัดระบบการเงินที่ก่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีแผนการใช้เงินที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน
2. มีการใช้เงินตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ
3. มีการตรวจสอบและรายงานด้านการเงินอย่างเป็นระบบ

เกณฑ์ที่ 4 จัดระบบข้อมูล เครือข่ายการเรียนรู้ของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีการจัดทำและพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนและพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. มีการให้ข้อมูลและสารสนเทศอย่างทั่วถึงและทันต่อความต้องการ
3. มีการสร้างความสัมพันธ์และได้รับความร่วมมือจากองค์กรภายนอก เช่น บ้าน
สมาคม ชุมชน สถานประกอบการ หน่วยงานของรัฐ เป็นต้น

ปัจจัยที่ 5 การจัดการ การบริหาร

การจัดการ การบริหาร หมายถึง การปฏิบัติตามหน้าที่การบริหารโรงเรียนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ (คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรให้เกิดประหยัดหรือสิ้นเปลืองน้อยที่สุดและหรือได้ผลมากที่สุด) และมีประสิทธิผล (คำนึงถึงความสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้) สามารถตรวจสอบได้ และพัฒนายกระดับมาตรฐานการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

เกณฑ์ที่ 1 มีระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัย

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีโครงสร้างการบริหารชัดเจนเหมาะสมกับขนาด และระดับการศึกษาของโรงเรียน
2. มีคู่มือ แนวปฏิบัติงานสำหรับบุคลากรครบถ้วนทุกฝ่าย
3. มีธรรมนูญโรงเรียน แผนปรับปรุงโรงเรียนอย่างเหมาะสม
4. มีนวัตกรรม เทคโนโลยี และระบบข้อมูล สารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการที่เหมาะสม
5. มีการพัฒนาบุคลากรอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

เกณฑ์ที่ 2 สร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นประชาธิปไตย

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีการทำงานเป็นทีม เปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นและปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ
2. เปิดโอกาสให้ผู้มีความสามารถเป็นผู้นำ โดยสามารถผลัดเปลี่ยนการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีได้

เกณฑ์ที่ 3 มีระบบการกำกับ ตรวจสอบและรายงานคุณภาพภายในที่เหมาะสม

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีการกำหนดขอบข่ายสาระการกำกับตรวจสอบและรายงานที่ครอบคลุมเป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาของโรงเรียนชัดเจน เน้นการประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความคุ้มค่า (ความคุ้มค่า หมายถึง กลุ่มเป้าหมายได้รับประโยชน์เต็มและตรงกลุ่มเป้าหมายทุกระดับ)
2. บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจและดำเนินการตามระบบได้
3. มีการเสนอรายงานการตรวจสอบคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยที่ 6 กิจกรรมนักเรียน นักศึกษา

กิจกรรมนักเรียน นักศึกษา หมายถึง การดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริการสวัสดิการ การปกครอง และกิจกรรมนักเรียน นักศึกษาเพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

เกณฑ์ที่ 1 จัดบริการและสวัสดิการต่าง ๆ แก่ผู้เรียนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้งร่างกาย และจิตใจให้เหมาะสมกับวัย

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีการจัด บริการโภชนาการและสุขภาพที่ถูกต้องลักษณะ และเพียงพอ
2. มีการจัดสันนาการ และบริการตรวจสอบสุขภาพอย่างทั่วถึง
3. มีการจัดระบบรักษาความปลอดภัยเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนและชุมชน
4. มีการจัดสวัสดิการ ความช่วยเหลือที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนที่มีความจำเป็นได้มีโอกาสได้เรียนอย่างเต็มที่
5. มีการจัดบริการแนะแนวทุกด้านอย่างทั่วถึงและเป็นระบบ

เกณฑ์ที่ 2 ดำเนินงานปกครองนักเรียนเป็นระบบ

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีการกำหนดกฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติสำหรับนักเรียนอย่างชัดเจนและมีผู้รับผิดชอบโดยตรง
2. มีการดูแล ติดตามความประพฤตินักเรียนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง
3. มีการใช้ข้อมูลด้านความประพฤติของนักเรียนมาพัฒนางานปกครอง

เกณฑ์ที่ 3 จัดกิจกรรมนักเรียนที่มุ่งเน้นส่งเสริมด้านทักษะ คุณธรรม จริยธรรมและ คุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างหลากหลายสอดคล้องกับความสนใจและเหมาะสมกับวัย

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีการเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมตามความสมัครใจ
2. มีการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยที่ 7 สัมฤทธิผลของผู้เรียน

สัมฤทธิผลของผู้เรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้หรือพัฒนาการ โดยรวมที่เกิดขึ้นจริง ของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

เกณฑ์ที่ 1 พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก ปรากฏเด่นชัดตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีสุขภาพร่างกาย แข็งแรงสมบูรณ์ เคลื่อนไหวได้คล่องแคล่ว ว่องไว และมี น้ำหนัก ส่วนสูงเหมาะสมกับวัยหรือเป็นไปตามเกณฑ์
2. มีความร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความสุข แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสม กับสถานการณ์
3. รู้จักช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น รวมทั้งสามารถร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้เหมาะสม
4. สามารถใช้ภาษาโต้ตอบ สนทนาและแก้ปัญหาสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เหมาะสม กับวัย

เกณฑ์ที่ 2 พัฒนาการของเด็กก้าวหน้าเต็มตามศักยภาพ

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีพัฒนาการก้าวหน้าทุกด้านอย่างสมดุลตามวัยในแต่ละปี (ตั้งแต่แรกเข้าจนถึง ปัจจุบัน)

2. มีผลงานที่แสดงความก้าวหน้าของผู้เรียน

จากคุณภาพของโรงเรียนเอกชนที่พึงประสงค์ ทั้ง 7 ปัจจัยที่กล่าวมาโรงเรียนเอกชน ถือเป็นกรอบ หรือแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพที่สอดคล้องกับหลักสูตรและ ความต้องการของสังคม

นอกจากนี้โรงเรียนอนุบาลเอกชนที่พึงประสงค์ ต้องเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ หรือจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจะสามารถแข่งขันได้และเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองหรือชุมชน และมีผู้ให้แนวคิดไว้ ดังนี้

จรรยาพร ธรณินทร์ (2539 : 20) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ด้าน

1. คุณภาพของระบบการบริหารจัดการของโรงเรียนมีระบบ และใช้ทรัพยากรอย่างไร
2. คุณภาพของการบริการ และการดำเนินงานจัดการศึกษา ครูสอน เอาใจใส่นักเรียน
3. คุณภาพการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าหรือผู้รับบริการ ครูกับผู้บริหาร และครูกับนักเรียนมีความสัมพันธ์ดีหรือไม่
4. คุณภาพของนักเรียน และความพึงพอใจของผู้รับบริการ ผลสำเร็จในการเรียนรู้ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กันดีหรือไม่

มาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพ ระดับก่อนประถมศึกษา

Rajabhat Mahasarakham University

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 8 (พ.ศ.2540 – 2544) การจัดการศึกษาจะมีบทบาทที่สำคัญยิ่ง เพราะมีการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก การศึกษาจึงต้องเป็นกระบวนการหลักที่เตรียมคนไทย และสังคมไทย โดยพัฒนาการศึกษาสำหรับอนาคต ในเหตุการณ์ปัจจุบันการพัฒนาการศึกษาในอนาคตจะต้องอาศัยการมองวิสัยทัศน์ของคนไทยและสังคมไทย วิเคราะห์กระแสโลกาภิวัตน์และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ กำหนดเป็นมาตรฐานการจัดการศึกษา ทั้งในส่วนที่เป็นผลผลิต ปัจจัยและกระบวนการ

มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดทางการศึกษาที่เกี่ยวกับคุณภาพ แบ่งได้ 3 ด้าน (สมศักดิ์ สนิทระเวชญ์. 2542 : 164-165)

1. มาตรฐานการศึกษาด้านผลผลิต หมายถึง คุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่เป็นผลผลิตของหลักสูตร
2. มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ หมายถึง คุณภาพของระบบ วิธีการ เทคโนโลยีเชิงระบบที่มีประสิทธิภาพ
3. มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย หมายถึง คุณภาพของคน อุปกรณ์

งบประมาณสถานที่ เทคโนโลยี จำเป็นต้องมีใช้ เพื่อนำไปสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพ

ประโยชน์ของการกำหนดมาตรฐานการศึกษา การกำหนดมาตรฐานการศึกษานับว่ามี ความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง ก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้โรงเรียนมีแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน ในการที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ตามมาตรฐานที่กำหนดกระบวนการบริหารและกระบวนการจัดการเรียนรู้จะต้องจัดการอย่างไร การกำหนดงานให้เป็นมาตรฐานจะต้องดำเนินการอย่างไร
2. ทำให้กรมเจ้าสังกัดและเขตพื้นที่การศึกษามีแนวทางในการจัดปัจจัยความ พร้อมด้านต่าง ๆ ในโรงเรียนพึงมีพึงได้ตามมาตรฐานที่กำหนด
3. เป็นการกำหนดความสำเร็จขั้นต่ำที่ควรจะได้
4. เป็นการป้องกันการเลื่อนไหลกลับไปยังมาตรฐานที่ต่ำกว่า
5. ทำให้สะดวกในการที่จะกำกับ ตรวจสอบ ประเมิน และรายงาน

มาตรฐานพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพ ระดับก่อนประถม ศึกษา 14 มาตรฐาน 49-ตัวบ่งชี้ คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน 23 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานด้านกระบวนการ 3 มาตรฐาน 16 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานด้านปัจจัย 4 มาตรฐาน 10 ตัวบ่งชี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 5-34)

มาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามข้อตกลงร่วมกัน

สภาพที่พึงประสงค์

- 1.1 จัดเก็บของเข้าที่ไว้
- 1.2 เข้าแถว/รอกอย ตามลำดับก่อนหลัง
- 1.3 รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
- 1.4 ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันของห้องเรียนได้
- 1.5 ปฏิบัติตนตามข้อปฏิบัติเบื้องต้นของแต่ละศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีมารยาทและปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทย

สภาพที่พึงประสงค์

- 1.6 มีมารยาทในการพูดและการฟัง
- 1.7 มีมารยาทในการไหว้และหรือแสดงความเคารพบิดามารดา ครู และผู้ใหญ่
- 1.8 มีมารยาทในการรับประทานอาหาร

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

สภาพที่พึงประสงค์

- 1.9 มีความเชื่อมั่นและกล้าแสดงออก
- 1.10 ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
- 1.11 รู้จักแบ่งปัน/ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ประหยัด รู้จักใช้และรักษาทรัพย์สิน

สภาพที่พึงประสงค์

- 4.1 ไม่ทิ้งขว้างหรือทำลายสิ่งของเครื่องใช้
- 4.2 รู้จักใช้สิ่งของเครื่องใช้ น้ำ ไฟ อย่างประหยัด
- 4.3 ช่วยดูแลต้นไม้/สัตว์เลี้ยง

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเบื้องต้น

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ทักษะในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่-เล็ก

สภาพที่พึงประสงค์

- 1.1 ใช้กล้ามเนื้อใหญ่-เล็ก อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ทักษะการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5

สภาพที่พึงประสงค์

- 2.1 บอก/แสดงความรู้สึกที่ได้รับจากประสาทสัมผัสได้

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ทักษะในการสื่อสาร

สภาพที่พึงประสงค์

- 3.1 บอกเรื่องราวความลึกและความต้องการของตนเอง
- 3.2 แสดงท่าทีที่สื่อความหมายได้
- 3.3 ถ่ายทอดความคิดความรู้สึก และความเข้าใจเป็นชิ้นงานได้

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ทักษะในการสังเกตและสำรวจ

สภาพที่พึงประสงค์

- 4.1 สนใจสังเกต สำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

ตัวบ่งชี้ที่ 5 สามารถเชื่อมโยงความรู้และทักษะต่าง ๆ

สภาพที่พึงประสงค์

- 5.1 นำความรู้และทักษะเบื้องต้นมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความคิดรวบยอด

สภาพที่พึงประสงค์

- 1.1 บอกคุณลักษณะและคุณสมบัติของสิ่งต่าง ๆ ได้

ตัวบ่งชี้ที่ 2 แก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

สภาพที่พึงประสงค์

- 2.1 แก้ปัญหาในการเล่นและทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

สภาพที่พึงประสงค์

- 3.1 เล่น/เล่าเรื่อง หรือสร้างสรรค์ผลงาน ตามความคิด จินตนาการของตนเองได้

ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์และการกะประมาณ

สภาพที่พึงประสงค์

4.1 บอกความสัมพันธ์และกะประมาณของสิ่งต่าง ๆ กับพื้นที่ ระยะเวลา น้ำหนัก ฯลฯ ได้

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนรักการเรียนรู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 รักการเรียนรู้

สภาพที่พึงประสงค์

1.1 ทำกิจกรรมด้วยความสนใจ และมีความสุข

1.2 รักหนังสือ และมีความสนใจในการอ่าน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีทักษะในการแสวงหาความรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สภาพที่พึงประสงค์

Rajabhat Mahasarakham University

2.1 รู้จักตั้งคำถาม

2.2 แสวงหาความรู้ด้วยวิธีหลากหลายจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 กระตือรือร้นในการทำงาน

สภาพที่พึงประสงค์

1.1 สนใจและกระตือรือร้นในการทำงาน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ทำงานจนสำเร็จ และภูมิใจในผลงาน

สภาพที่พึงประสงค์

2.1 สามารถทำงานได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

2.2 ภูมิใจในผลงาน

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

สภาพที่พึงประสงค์

1.1 เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตและสุขนิสัยที่ดี

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีสุขภาพกายที่ดี

สภาพที่พึงประสงค์

1.1 มีน้ำหนัก ส่วนสูง ตามเกณฑ์มาตรฐาน

1.2 มีสมรรถภาพทางด้านร่างกายตามเกณฑ์มาตรฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีสุขภาพจิตที่ดี

สภาพที่พึงประสงค์

2.1 ร่าเริง แจ่มใส และแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมตามวัย

2.2 เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีสุขนิสัยที่ดี

สภาพที่พึงประสงค์

3.1 มีพฤติกรรมอนามัยที่ดี

3.2 รู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์

3.3 รู้จักระมัดระวังตนเองไม่ให้เกิดอันตราย

มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความชื่นชมด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

สภาพที่พึงประสงค์

1.1 สนใจธรรมชาติและสิ่งสวยงามต่าง ๆ

1.2 สนใจและมีความสุขในการทำงานศิลปะ

1.3 สนใจ และมีความสุขกับเพลงและดนตรี

1.4 สนใจกิจกรรม เกมการละเล่น และการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้ที่ 2 สามารถแสดงออกตามความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

สภาพที่พึงประสงค์

2.1 สร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะได้ตามจินตนาการ

2.2 แสดงท่าทางประกอบเพลง จังหวะ ได้ตามจินตนาการ

2.3 สร้างข้อตกลงวิธีเล่นใหม่ๆ ได้ตามวัย

มาตรฐานด้านกระบวนการ

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการบริหารงานอย่างเป็นระบบ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีรูปแบบการบริหารงานชัดเจน

สภาพที่พึงประสงค์ Mahasarakham University

1.1 มีการจัดรูปแบบการบริหารงานชัดเจน

1.2 มีการกำหนดบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของบุคลากร

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีปรัชญา แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

สภาพที่พึงประสงค์

2.1 มีปรัชญา

2.2 มีแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

2.3 มีแผนการปฏิบัติการประจำปี

2.4 มีตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจน

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีการปฏิบัติตามแผน

สภาพที่พึงประสงค์

3.1 มีการปฏิบัติตามแผน

3.2 มีการกำกับ ติดตาม

3.3 มีการสรุปผลการดำเนินงาน

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม

สภาพที่พึงประสงค์

4.1 มีการมอบหมายงานอย่างเป็นระบบ

4.2 มีรูปแบบการทำงานแบบเป็นทีม

ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง

สภาพที่พึงประสงค์

5.1 มีผู้รับผิดชอบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล

5.2 มีปฏิทินการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล

5.3 มีบันทึกการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 6 มีระบบข้อมูลสารสนเทศครบถ้วน ถูกต้อง ตรงกับความต้องการ และ
ทันต่อการใช้งาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สภาพที่พึงประสงค์

Rajabhat Mahasarakham University

6.1 มีข้อมูลสารสนเทศที่เหมาะสม เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน

6.2 ใช้ข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการและพัฒนางาน

ตัวบ่งชี้ที่ 7 มีการประเมินภายในประจำปี และนำผลการประเมินมาใช้

สภาพที่พึงประสงค์

7.1 มีรายงานผลการประเมินภายในทุกปี

7.2 มีการนำข้อมูลผลการประเมิน ไปใช้ในการตัดสินใจและพัฒนางาน

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการ
พัฒนาการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 1 สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีและร่วมกันพัฒนาการศึกษา

สภาพที่พึงประสงค์

- 1.1 สถานศึกษาร่วมทำกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน
- 1.2 ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและพัฒนาศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมและสร้างความเข้าใจอันดีกับชุมชน

สภาพที่พึงประสงค์

- 2.1 มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมและข้อมูลข่าวสารสู่ชุมชน

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีแผนจัดประสบการณ์เหมาะสมกับธรรมชาติ สอดคล้องกับพัฒนาการ
ของผู้เรียน

สภาพที่พึงประสงค์วิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

- 1.1 มีการวิเคราะห์และพัฒนาหลักสูตร
- 1.2 มีแผนการจัดประสบการณ์
- 1.3 มีตารางการจัดกิจกรรมประจำวัน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสนใจอยากรู้ อยากเรียน รู้จักคิดเป็นระบบและรู้จักใช้วิธีหาคำตอบด้วยตนเองเหมาะสมตามวัย

สภาพที่พึงประสงค์

- 2.1 สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้
- 2.2 มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่ผู้เรียนมีโอกาสได้เลือกตามความสนใจ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัด
ประสบการณ์

สภาพที่พึงประสงค์

- 3.1 เชิญวิทยากรในชุมชนมาให้ความรู้
- 3.2 นำสื่อที่มีในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน

สภาพที่พึงประสงค์

4.1 มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพทั้งด้านดนตรี ศิลปะและการเคลื่อนไหว

สภาพที่พึงประสงค์

5.1 มีการจัดกิจกรรมด้านดนตรี ศิลปะและการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้ที่ 6 ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยการทำงานร่วมกับผู้อื่น

สภาพที่พึงประสงค์

6.1 จัดให้ผู้เรียนเล่นและการทำงานกิจกรรมและอยู่ร่วมกับผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ที่ 7 มีการติดตามผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สภาพที่พึงประสงค์

7.1 จัดให้มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมของครู

7.2 จัดให้มีการติดตามผลพัฒนาการของผู้เรียน

มาตรฐานด้านปัจจัย

มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา

สภาพที่พึงประสงค์

1.1 มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา

1.2 พัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีความเป็นผู้นำ

สภาพที่ปรากฏ

2.1 ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำและเป็นประชาธิปไตย

2.2 มีมนุษยสัมพันธ์ และเป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง

มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความรู้ ความเข้าใจจิตวิทยาและพัฒนาการเด็ก

สภาพที่ปรากฏ

1.1 มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาและพัฒนาการเด็ก และสามารถนำมาส่งเสริมและพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคล

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ครูมีความรู้ ความเข้าใจหลักสูตรและเป้าหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย

สภาพที่ปรากฏ

2.1 มีความเข้าใจในหลักสูตรและสามารถนำหลักสูตรมาปรับใช้กับผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 มีทักษะในการจัดการประสบการณ์และกิจกรรมให้กับผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ใช้วิธีการประเมินพัฒนาการเหมาะสมตามวัยและสอดคล้องกับสภาพจริงของการเรียนรู้

สภาพที่พึงประสงค์

3.1 ใช้วิธีการประเมินพัฒนาการเหมาะสมตามวัยและสอดคล้องกับสภาพจริงของการเรียนรู้

3.2 ใช้วิธีการประเมินพัฒนาการที่หลากหลายและต่อเนื่อง

3.3 นำผลการประเมินมาใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้อให้กับผู้เรียน

มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความรู้ ความเข้าใจ และความรับผิดชอบในหน้าที่

สภาพที่พึงประสงค์

1.1 มีวุฒิการศึกษา/มีประสบการณ์ตรงกับสายงาน

1.2 มีความกระตือรือร้นและรับผิดชอบงานในหน้าที่

1.3 มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี

สภาพที่พึงประสงค์

2.1 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้เรียน

2.2 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูมีจำนวนตามเกณฑ์

สภาพที่ปรากฏ

3.1 มีอัตราส่วนครู : นักเรียน เหมาะสม

มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีหลักสูตรที่เหมาะสมสอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษา

สภาพที่พึงประสงค์

1.1 หลักสูตร และแผนการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีการจัดการสภาพแวดล้อมและสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม

สภาพที่พึงประสงค์

2.1 มีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2.2 นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์

กล่าวโดยสรุป มาตรฐานการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา เป็นข้อกำหนดเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ทางการศึกษา และเป็นแกนกลางในการเทียบเคียงระดับคุณภาพการศึกษาของแต่ละโรงเรียนเพื่อเข้าสู่มาตรฐานกลาง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ชูลีพร อนุะมาน (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นในการส่งเด็กเข้าเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดทุกด้าน อันดับสูงสุดแต่ละด้านคือ ด้านการเรียนการสอน ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านกิจการนักเรียน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง มีดังต่อไปนี้คือ ครูสอนให้นักเรียนอยู่ใน ระเบียบวินัย ครูที่สอนนักเรียนอนุบาลแต่งกายสะอาดเรียบร้อย สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเป็นระเบียบ สวยงามร่มรื่น โรงเรียนสอนให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือตนเอง และ ผู้บริหารและครูต้อนรับผู้ปกครองด้วยไมตรีจิตที่ดี ผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันมีความคิดเห็นในด้านการเรียนการสอนไม่ แตกต่างกัน ส่วนทางด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านกิจการนักเรียน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองแตกต่างกัน โดยที่ผู้ปกครองที่มีรายได้ในระดับปานกลางและ ระดับสูง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่แตกต่างจากผู้ที่มีรายได้ระดับต่ำกว่า

วติน ปาลเดชพงศ์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อโรงเรียนอนุบาลเอกชน : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลก้องหล้า กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-35 ปี สำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี และ ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-40,000 บาท และ ตัดสินส่งบุตร-ธิดาเข้าเรียนเพราะสถานที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ใกล้บ้าน ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจดังนี้ (1) จัดการเรียน การสอนโดยเน้นวิชาการให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ (2) จัดมุมการเรียนรู้ต่าง ๆ ขึ้นในห้องเรียน (3) จัดหาครูที่มีอายุอยู่ระหว่าง 20-40 ปี และควรผ่านการอบรมหรือศึกษา ด้านการอนุบาลมาโดยเฉพาะ และจัดพี่เลี้ยงให้กับเด็กในแต่ละชั้นเรียน (4) รายงานผลพัฒนาการของนักเรียนทุกครั้ง ติดต่อกับผู้ปกครองทั้งทางจดหมาย และ โทรศัพท์ และผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการให้โรงเรียนดำเนินการดังนี้ 1) จัดให้มีอุปกรณ์และสื่อการสอนต่าง ๆ เพียงพอกับความต้องการ ของนักเรียน 2) มีสิ่งแวดล้อมที่ดี ร่มรื่น มีห้องเฉพาะสำหรับวิชาต่าง ๆ ติดตั้งเครื่องปรับอากาศในห้องเรียน และมีสถานที่ ตั้งอยู่ในที่

ชุมชน การคมนาคมสะดวก และ 3) มีการพบปะสังสรรค์ระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน ปีละ 1 ครั้ง

พรพิมล แซ่ชี (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลโชคชัยลาดพร้าว เขตลาดพร้าว ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลโชคชัยลาดพร้าวมีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้านคือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่สภาพแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ด้านบริการและอำนวยความสะดวก ยกเว้นด้านการเรียนการสอนในประเด็นครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนเล่นิทานและพูดหน้าชั้น และ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนในประเด็นโรงเรียนเชิญ ผู้ปกครองมาร่วมประชุมชี้แจงเกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียน โรงเรียนจัดประชุมจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนการสอน และ โรงเรียนชี้แจง ให้ความรู้เกี่ยวกับแนวการจัดการปรับสภาพในชั้นอนุบาลให้ผู้ปกครองทราบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มณฑิลา สุจริตกุล (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาในเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าความคาดหวังของผู้ปกครองโดยภาพรวมทั้งหมด 4 ด้าน คือ

1. แนวการจัดการปรับสภาพ ผู้ปกครองคาดหวังให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
2. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของครู และ พี่เลี้ยงคาดหวังให้มีความรักเด็กและให้ความอบอุ่นแก่เด็ก
3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน คาดหวังให้อาคารสถานที่สวยงาม สะอาดถูกสุขลักษณะและปลอดภัย
4. ความสัมพันธ์กับชุมชนและบริการอื่น ๆ คาดหวังที่จะให้มี ปฏิสัมพันธ์ครูแบบแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน และต้องการให้โรงเรียนจัดบริการรถรับ-ส่งเอง

วาม ดุลยากร (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเอกชนระดับอนุบาล ต่อการจัดการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ : กรณีศึกษาโรงเรียนบรรจงรัตน์ จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการดำเนินการจัดการเรียน

การสอนควรเน้นการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาเด็กทั้งทางร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยต้องการให้เน้นวิชาการในระดับอนุบาลปีที่ 3 เพื่อเตรียมชั้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และควรมีการสอนคอมพิวเตอร์สำหรับเด็กอนุบาล คุณลักษณะของนักเรียนที่โรงเรียนควรเน้นเรื่องมารยาท ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดบริการนักเรียนของโรงเรียนทุกด้านเน้นครูอนุบาลต้องจบเอกอนุบาลโดยเฉพาะ ครูอนุบาลควรมีความเมตตา กรุณา และรักเด็ก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ควรมีการประชุมพบปะ ผู้ปกครองให้มากขึ้น และสภาพห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ การถ่ายเทอากาศดี มีลมพัดผ่าน สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเน้นความปลอดภัย สะอาด และมีบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

วรลธิธิ สฤณดิษฐ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาในระดับอนุบาลของโรงเรียนเอกชน ในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระดับอนุบาลของโรงเรียนเอกชนในเขตบางกอกน้อยจะเป็น โรงเรียนที่ตั้งอยู่ไม่ห่างจากชุมชน มีการคมนาคมสะดวก โรงเรียนจะมองเห็นการอ่านออกเขียนได้ มีการประกันอุบัติเหตุให้นักเรียน การเก็บค่าธรรมเนียมเหมาะสมกับคุณภาพของโรงเรียน และมีบุคลากรเอาใจใส่ต่อนักเรียน ในด้านความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษา ผู้ปกครองมีความเห็นว่า ด้านการเรียนการสอนควรจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กมี คุณธรรม จริยธรรม มีการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และเน้นให้อ่านออกเขียนได้ เน้นวิชาการเพื่อเตรียมเข้าเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้านบุคลากร ครูควรมีประสบการณ์มีวุฒิปริญญาตรีทางด้านอนุบาลโดยตรง ด้านอาคารสถานที่ควรมีสสนามเล่นกลางแจ้งเพียงพอ มีอุปกรณ์และห้องที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมครบถ้วน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ควรจัดให้มีการประชุมและให้ผู้ปกครองมาเยี่ยมโรงเรียนให้มากขึ้น

ศศิธร เวียงเหล็ก (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองให้ความเห็นต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับอนุบาลดังนี้

1. หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ

ทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา การวัดและการประเมินผลใช้วิธีสอบด้วยข้อทดสอบและ
แจ้งผลการสอบให้ผู้ปกครองรับทราบภาคเรียนละ 1 ครั้ง

2. บุคลากร ผู้บริหาร ครู และพี่เลี้ยง มีคุณลักษณะพึงประสงค์ คือ มีมนุษยสัมพันธ์
กับผู้ปกครองเป็นอย่างดี ให้ความรักและเอาใจใส่นักเรียนในทุกด้าน

3. ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน มีการจัดอาคารเรียนที่มีความมั่นคงแข็งแรง
ปลอดภัย มีพื้นที่สำหรับนักเรียนวิ่งเล่นหรือออกกำลังกาย จัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้
เหมาะสม จัดอุปกรณ์อำนวยความสะดวก สื่อการเรียนเหมาะสมกับวัยของนักเรียน มีห้องปฏิบัติ
การพิเศษ บุคลากรพิเศษเป็นครูภาษาอังกฤษและพลศึกษา สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับ
บ้านโดยให้ผู้ปกครองเยี่ยมโรงเรียนและจัดทำจดหมายข่าว

4. การจัดการ โรงเรียนจัดบริการสถานที่สำหรับผู้ปกครองนั่งพักระหว่างรอรับ
นักเรียน

5. กิจกรรมนักเรียน มีการจัดบริการอาหารกลางวันที่ถูกหลักโภชนาการ จัดอาหาร
เสริม การจัดกิจกรรมนักเรียนส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ในวันสำคัญทางศาสนา

6. ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผู้ปกครองรับทราบพัฒนาการของนักเรียนจากสมุด
รายงานของนักเรียน

นิรันดร์ เลาะวิธิ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดโรงเรียน
อนุบาลเอกชนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความคิด
เห็นดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนควรจัดหลักสูตรในลักษณะการ
อบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่นักเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมให้มีพัฒนาการทางร่างกาย
อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข
รวมทั้งผนวกคุณธรรม จริยธรรม ให้ผสมกลมกลืน ทั้งนี้ นักเรียนควรจะเป็นผู้เลือกกิจกรรมจากสิ่งที่ครู
ได้เตรียมมา โดยครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบและดำเนินการเรียนการสอน ซึ่งเนื้อหาที่
เรียนเกี่ยวกับตัวนักเรียน และในการจัดกิจกรรมควรเน้นกิจกรรมสร้างสรรค์ด้านการวาดภาพและ
งานศิลปะ ครูควรรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยจัดทำแฟ้มรายบุคคล

2. ด้านบุคลากร ครูควรมีวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาด้านวิชาครูอนุบาลและมีความ
เมตตา ครูควรใช้ภาษาถูกต้องทั้งการพูด การเขียน และใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย

3. ด้านอาคารสถานที่ โรงเรียนควรจัดห้องเรียนให้มีพื้นที่กว้าง เหมาะกับการทำกิจกรรม จัดมุมอ่านและเขียน มีสนามหญ้าออกกำลังกายนอกห้องเรียน

4. ด้านบริการ โรงเรียนควรจัดบริการน้ำดื่มที่สะอาด และตรวจสอบสภาพนักเรียน ให้ความรู้และความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

มณี โภธิเสน (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนและบุคลากร ในโรงเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนโพธิเสนวิทยา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัย พบว่า

1. บุคลากรโดยส่วนรวม ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ระดับก่อนประถมศึกษา มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนโพธิเสนวิทยา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายปีทั้ง 7 ปี อยู่ในระดับมาก โดยมีรายชื่อที่มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในแต่ละปี ดังนี้ ประชญาและเป้าหมายของโรงเรียนมุ่งผลในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จัดกิจกรรมให้นักเรียนพัฒนาทุกด้าน บุคลากรทุกฝ่ายเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสุภาพ เป็นที่ยอมรับของนักเรียน ผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รักษาอาคารเรียนให้อยู่ในสภาพใช้งานได้และสะอาดถูกต้องตามสุขลักษณะ นำผลการประเมินคุณภาพมาเพื่อ ปรับปรุงบริการด้านสุขภาพอนามัยให้กับนักเรียนสม่ำเสมอ และนักเรียนมีความสุขในการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนการสอน

2. บุคลากรในโรงเรียน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนโพธิเสนวิทยา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย โดยรวมและเป็นรายปีทั้ง 6 ปี อยู่ในระดับปานกลาง และมีความ พึงพอใจอีก 1 ปีที่เหลืออยู่ในระดับมาก คือ ปีที่ 1 ประชญาและเป้าหมายของโรงเรียน โดยมีราย ชื่อที่มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ประชญาและเป้าหมายของโรงเรียนมุ่งผลใน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

สถล บุรารักษ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการ ศึกษาของโรงเรียนเอกชน : กรณีศึกษา โรงเรียนบูรารักษ์ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคาดหวังให้โรงเรียนจัดแผนการสอนทุกวิชาให้สอดคล้อง

กับหลักสูตร วิชา และพัฒนาการของนักเรียนโดยใช้สื่อที่ทันสมัย เน้นวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ มีการประเมินความรู้ความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง นักเรียนรู้จักค้นคว้าแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง คิดคำนวณได้รวดเร็ว มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น ได้มีประสิทธิภาพ มุ่งประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ครูมีวุฒิทางการศึกษา มีคุณธรรมและจริยธรรม เอาใจใส่ดูแลนักเรียน มีการจัดอาหารน้ำดื่มที่ถูกต้องโภชนาการ มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพและเสริมหลักสูตรที่พัฒนาความรู้ความสามารถ ความถนัด ทักษะและคุณธรรม มีการตกแต่งบริเวณโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับห้องสมุด ห้องพยาบาลและห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์

2. ผู้ปกครองได้รับข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนน้อย

งานวิจัยต่างประเทศ

การ์เซีย (Garcia 1986 :3593-A) ได้ทำการศึกษาเพื่อเสนอความคิดเห็นในการวางแผนการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กอนุบาลเปอร์โตริกัน ผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์คือ

1. ด้านหลักสูตร ควรสอนให้เด็กทราบถึงวัฒนธรรม และภูมิใจในความเป็นพลเมืองของประเทศตนเอง และควรจัดให้เด็กมีกิจกรรมและประสบการณ์
2. ด้านการเรียนการสอน ครูควรเป็นผู้แนะนำวิธีปฏิบัติในการเรียนและควรมีอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับความเข้าใจของเด็ก ครูควรเป็นผู้มีวุฒิทางการสอนอนุบาลโดยเฉพาะ
3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ควรมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

เปโตรนีโอ (Petronio . 1995 : 2107) ได้ศึกษา การเลือกโรงเรียน : การخانรับต่อแผนการเลือกโรงเรียนเกี่ยวกับ กระบวนการที่พวกเขาชอบ แหล่งข้อมูลข่าวสารและการใช้แหล่งข้อมูลในการตัดสินใจ และความพึงพอใจและการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนที่เลือก ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองเลือกโรงเรียนโดยปรึกษาเพื่อน และคนคุ้นเคยที่มีประสบการณ์ และ ทำยที่สุดจะเลือกโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้าน ความมั่นใจเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็กและการสอน ของครู ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนขึ้นอยู่กับเวลาของผู้ปกครองและการต้อนรับของบุคลากรในโรงเรียน

ลอริ อลิซาเบท คาซิโอ (Lori Elizabeth Casio . 1997) (อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2545 : 67) ได้ศึกษาการรับรู้ของผู้ปกครองที่มีต่อมาตรฐานการรับรองคุณภาพด้านการศึกษาปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองทั้งหมดเห็นว่ามาตรฐานคุณภาพของสมาคมการศึกษาปฐมวัย แห่งชาติมีความสำคัญและมีความเห็นว่างค์ประกอบที่สำคัญที่สุดตามลำดับคือ สุขภาพและความปลอดภัย ปฏิสัมพันธ์ของบุคลากรกับเด็ก การสื่อสารกับผู้ปกครอง และการบริการโภชนาการและอาหาร ตัวเลือกเด่นของ 42 องค์กรประกอบย่อยจาก 10 มาตรฐาน คือ

1. เด็กได้รับการนิเทศตลอดเวลา
2. การเตรียมสารอาหารแต่ละมื้อ
3. การทำนาย ความคิดของเด็ก

ประเด็นที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับคุณภาพของศูนย์ ได้แก่

1. ความแตกต่างของระดับวุฒิการศึกษาของบุคลากร
2. ความแตกต่างของระดับการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครอง
3. ความแตกต่างของชนิดของศูนย์

นอกจากนี้ผู้ปกครองที่มีรายได้แตกต่างกันมีการรับรู้ต่อคุณภาพไม่แตกต่างกัน

ผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของผู้ปกครองที่มีต่อการเรียนการสอนระดับอนุบาลในสภาพรวมและเน้นการสอนที่ดี นั้นย่อมาหมายถึง คุณภาพของสถานศึกษาด้วย โดยทิศทางการจัดนั้นให้สอดคล้องกับความคิดเห็นและความต้องการของผู้ปกครอง งานวิจัยดังกล่าวเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาค้นคว้าเรื่องความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาระดับอนุบาลของโรงเรียนเอกชน จังหวัดร้อยเอ็ด ตลอดจนผู้บริหารครูผู้สอนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน และในสังกัดอื่น รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาและผู้สนใจทั่วไปอีกด้วย